

บทที่ 6

วิเคราะห์ “กลุ่มอำนาจนันทุมิ” กลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลนครเชียงใหม่

ในห้วงสองทศวรรษที่ผ่านมา กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทอย่างมากในเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบด้วยกลุ่มการเมือง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำนาจนันทุมิ และกลุ่มประชาสันติ โดยในช่วงระยะเวลา 10 ปีแรก (พ.ศ.2518 – 2528) กลุ่มประชาสันติได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากได้บริหารงานในเทศบาลนครเชียงใหม่ และในช่วง 10 ปีหลัง (พ.ศ. 2528 – 2538) กลุ่มอำนาจนันทุมิเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและได้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงเป็นที่สังเกตว่าการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่มีกลุ่มการเมืองเพียง 2 กลุ่มเท่านั้นที่มีบทบาทในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2518 – 2538) ดังนั้น ในบทนี้จะวิเคราะห์ถึงกลุ่มการเมืองท้องถิ่นโดยเฉพาะกลุ่ม “อำนาจนันทุมิ” เนื่องจากกลุ่มประชาสันติได้ยุบสลายกลุ่มไปแล้ว หลังจากที่แพ้การเลือกตั้งให้แก่กลุ่มอำนาจนันทุมิถึง 2 สมัยติดต่อกัน ในขณะที่เดียวกันที่กลุ่ม “อำนาจนันทุมิ” ก็แพ้การเลือกตั้งให้แก่กลุ่ม “นารัฐพัฒนา” ในปี พ.ศ. 2538 และในปี 2542 ซึ่งเป็นการแพ้การเลือกตั้ง 2 สมัยติดต่อกันเช่นเดียวกับกลุ่ม “ประชาสันติ” แตกต่างกันที่กลุ่ม “อำนาจนันทุมิ” มิได้ยุบสลายกลุ่มแต่ยังคงมีการรวมตัวกันเช่นเดิม

การศึกษา “พัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มการเมือง “อำนาจนันทุมิ” ในเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจนันทุมิ และผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยตรงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจนันทุมิ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

“อำนาจนันทุมิ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ประเด็นที่ 2 การคงอยู่ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น “อำนาจนันทุมิ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ประเด็นที่ 3 การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น “อำนาจนันทุมิ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

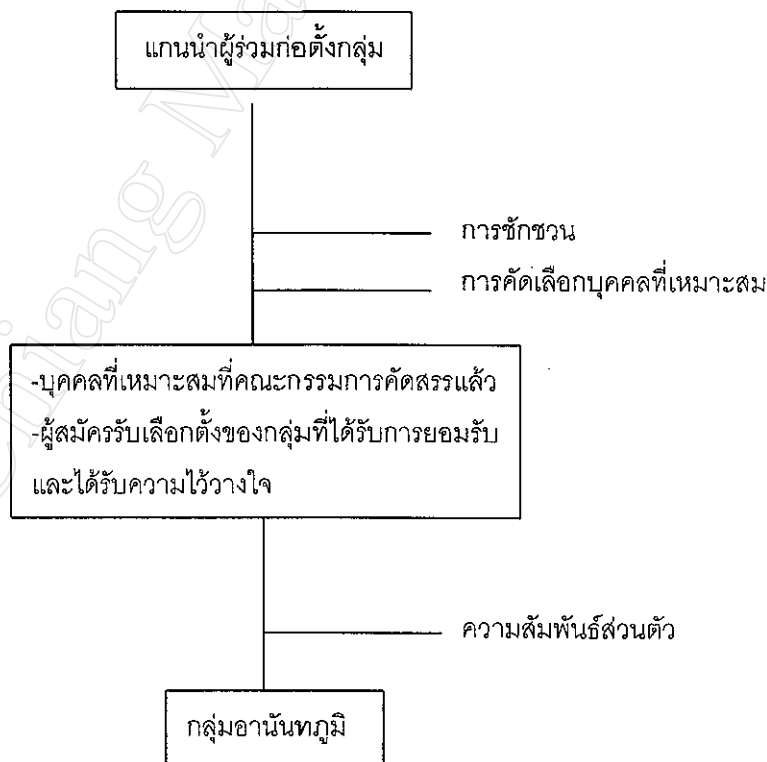
6.1. ผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอานันท์ภูมิ ได้ผลดังนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น “อานันท์ภูมิ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.1 ลักษณะการกำเนิดของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น “อานันท์ภูมิ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

กลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ กลุ่มอานันท์ภูมิ ซึ่งก่อเกิดจากการรวมตัวของบุคคลชั้นนำในสังคม มีการชักชวนบุคคลที่รู้จักกันเข้ามารวมกลุ่ม โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ซึ่งแบบแผนของการรวมตัวกันของกลุ่มอานันท์ภูมิในการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น สามารถเสนอเป็นแผนภาพได้ดังนี้ (สุรเชษฐ์ เนียมทัง : 2536 : 112)

แผนภาพที่ 6 แผนภาพของการรวมตัวกันของ “กลุ่มอานันท์ภูมิ” กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่

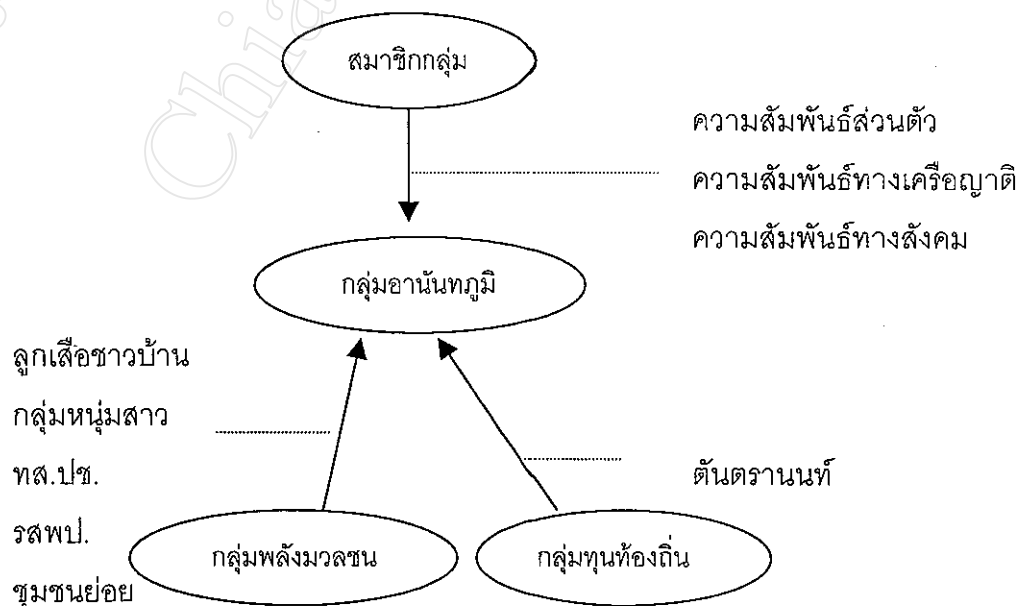
การก่อกำเนิดของกลุ่มอานันท์ภูมิ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวตามระบบอุปถัมภ์ ซึ่งน่าสังเกตว่า แม้เวลาผ่านไป 24 ปีแล้ว การรวมตัวของกลุ่มอานันท์ภูมิก็ยังคงเป็นการรวมตัวกันโดยเน้นอยู่บนความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก นายวรกร ตันตรานนท์ได้กล่าวว่า "ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม ก็ยังเหมือนเดิม เพราะว่าเราสนิทกันอยู่แล้ว แม้ว่าในระยะหลังนี้ไม่ค่อยได้เจอกัน แต่ก็ยังสนิทกันอยู่เหมือนเดิม ก็มีการนัดทานข้าว พูดคุยเรื่องต่าง ๆ คุยกันเรื่องทั่ว ๆ ไปตามประสาคนที่รู้จักกันสนิทสนมกัน" (สัมภาษณ์ นายวรกร ตันตรานนท์, วันที่ 18 พ.ย. 2544) จากคำกล่าวของนายวรกร ตันตรานนท์ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์แบบส่วนตัวระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มอานันท์ภูมิ ซึ่งแม้ว่าในระยะหลังจะไม่ได้เป็นผู้บริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มอานันท์ภูมิก็ยังคงมีอยู่เช่นเดิม

1.2. องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอานันท์ภูมิในการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่

1.2.1 องค์ประกอบ

กลุ่มอานันท์ภูมิ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สมาชิกกลุ่ม กลุ่มพลังมวลชน และกลุ่มทุนท้องถิ่นที่สนับสนุนเกื้อกูลกันอยู่ ซึ่งทั้งหมดนี้รวมตัวกันภายใต้ ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันของสมาชิกภายในกลุ่ม องค์ประกอบของกลุ่มอานันท์ภูมิสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 7 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของกลุ่มอานันท์ภูมิ

จากแผนภาพทำให้ทราบว่า องค์ประกอบของกลุ่มอำนาจนั้นทงุมิ จะประกอบด้วย สมาชิกกลุ่ม, กลุ่มพลังมวลชน และ กลุ่มทุนท้องถิ่น ซึ่งแต่ละส่วนสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

1. สมาชิกกลุ่ม

- ความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น เป็นคนที่รู้จักสนิทสนมกัน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการได้ทำงานสังคมร่วมกัน หรือการได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนเดียวกัน รวมถึงการเป็นเพื่อนกันก่อนและหลังที่จะมารวมตัวกันภายใต้กลุ่มอำนาจนั้นก็ตามถือเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวแทบทั้งสิ้น

- ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เช่น ตระกูลตันตรานนท์ กับ ตระกูลโอสถาพันธ์ โดยที่นางสุรัตน์ ตันตรานนท์ นามสกุลเดิม คือ โอสถาพันธ์ แต่งงานกับนายธวัช ตันตรานนท์ ซึ่งเป็นบิดาของนายวรกร ตันตรานนท์ จึงถือได้ว่า นายวรกร ตันตรานนท์ เป็นญาติกับนายสัญญาชัย โอสถาพันธ์ เป็นต้น

- ความสัมพันธ์ทางสังคม พิจารณาผ่านการทำงานด้านสังคม รวมถึงความสัมพันธ์ทางด้านสังคมด้านอื่นด้วย เช่น การทำงานด้านสังคม เช่น กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่มีนายมานิตย์ ชันธสีมา เป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาว จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับนายสมบุญรณ์ กันทะปา หรืออย่างกลุ่มนวพล มีนายวรกร ตันตรานนท์ ทำงานร่วมกับนายวาทย์ วิบูลสันติ เป็นต้น ความสัมพันธ์ทางสังคมด้านอื่น ๆ เช่น สมาชิกคนอื่น ๆ ของกลุ่มอำนาจนั้นมีหลายคนที่เคยเรียนร่วมสถาบันการศึกษามาก่อน ได้แก่ นายวรกร ตันตรานนท์ นายวาทย์ วิบูลสันติ นายเสวก กิตติกุล นายประเสริฐ ธนาฤทธิ์ นายมานิตย์ ชันธสีมาและนายคมกิจ ฉันทวัฒน์ ล้วนจบจากโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่

2. กลุ่มพลังมวลชน

กลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ในเชียงใหม่ ได้แก่ ลูกเสือชาวบ้าน, กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช), กลุ่มราษฎรอาสาพัฒนาป้องกัน (รสพป.), กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงชุมชนย่อยต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ กลุ่มพลังมวลชนเหล่านี้ได้ทำงานทางสังคมร่วมกัน ซึ่งน่าสังเกตว่า กลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ เหล่านี้ นายวรกร ตันตรานนท์เคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานกลุ่มมาแล้วแทบทั้งสิ้น เช่น กลุ่ม รสพป. (2516), ลูกเสือชาวบ้าน (2518), และ ทส.ปช. (2519) สำหรับกลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ นั้น แม้ว่านายวรกร ตันตรานนท์จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม แต่ก็มีนายมานิตย์ ชันธสีมา เคยดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มมาแล้วในปี 2526 ซึ่งนายมานิตย์เองก็ดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการกลุ่มอำนาจนั้นเอง ดังนั้นทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มมวลชนต่าง ๆ จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพราะต่างก็เคยมีประธานกลุ่มเป็นคน ๆ เดียวกัน สำหรับชุมชนย่อยนั้น ในอดีตฐานเสียงของกลุ่มอำนาจนั้นกระจายอยู่ทั้ง 4 แขวง คือ แขวงศรีวิชัย, แขวงนครพิงค์, แขวงกาวิละ และแขวงเมืงราย โดยเฉพาะในแขวงเมืง

รายนี้นับว่าเป็นฐานเสียงที่สำคัญที่สุดของกลุ่มอานันทภูมิ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในปี 2542 กลุ่มอานันทภูมิได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ 6 คน และใน 6 คนนี้ก็มาจากแขวงเมืองรายทั้งหมด ส่วนในแขวงอื่นไม่ได้รับการเลือกตั้งเลย

3. กลุ่มทุนท้องถิ่น

กลุ่มอานันทภูมิได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากตระกูลตันตรานนท์แต่เพียงกลุ่มเดียว ซึ่งขัดแย้งกับที่สุรเชษฐ์ เนียมทัง (2536 : 89) กล่าวว่า "กลุ่มอานันทภูมิเป็นกลุ่มการเมืองที่มีฐานทางการเงินของกลุ่มทุนท้องถิ่นขนาดใหญ่ คือ กลุ่มตันตรานนท์ รวมทั้งกลุ่มท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ กลุ่มชุตินา และโอสตาพันธ์ สนับสนุนอยู่อย่างแนบแน่น..." ทั้งนี้นางจุฑารัตน ผลโศภ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 ม.ค. 2545) กล่าวว่า "อานันทภูมิมีผู้สนับสนุนเพียงตันตรานนท์ กลุ่มเดียว ตระกูลอื่นไม่ใช่..." และนายมานิตย์ ชันธสีมา (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 ม.ค. 2545) กล่าวว่า "ในอดีตผู้อุปถัมภ์กลุ่มมาจากคุณธวัช เพียงคนเดียว ตระกูลอื่นไม่เกี่ยวข้องกันเลย อาศัยธวัชดูแลพวกเรทั้งหมด เพราะเราไม่ได้แสวงหาผลประโยชน์ตรงนี้ เติยธวัชเห็นด้วย ก็ให้เงินมาจนได้รับชัยชนะ..." จากคำกล่าวของผู้ใกล้ชิดกลุ่มอานันทภูมิ กล่าวได้ว่า กลุ่มอานันทภูมิได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มตันตรานนท์แต่เพียงกลุ่มเดียว ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจกับกลุ่มตระกูลอื่นอยู่บ้าง แต่ตระกูลอื่นไม่ได้ให้การสนับสนุนทางการเงินของกลุ่มอานันทภูมิเลย

1.2.2 โครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิ

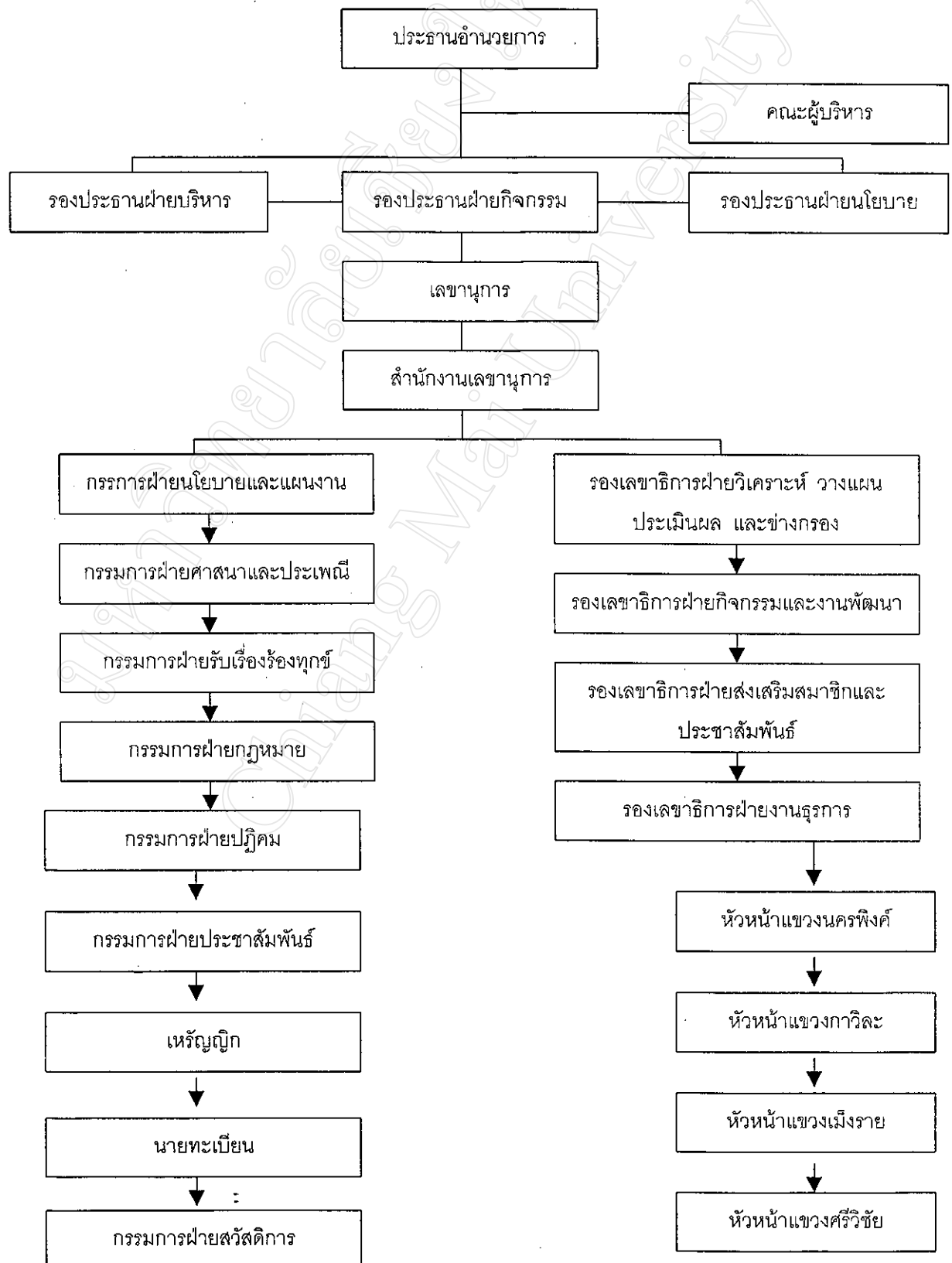
โครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิ ในอดีตเน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หัวหน้ากลุ่ม มีลักษณะที่ผู้นำและสมาชิกกลุ่มรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ อย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีการจัดโครงสร้างทางการบริหารของกลุ่มที่ชัดเจน ไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่มีการกระจายฐานสมาชิกไปยังประชาชน การดำเนินการใด ๆ ในกลุ่มขึ้นอยู่กับหัวหน้ากลุ่มและสมาชิก โดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล

ในปัจจุบันโครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิยังคงเน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หัวหน้ากลุ่ม และการดำเนินการใด ๆ ของกลุ่มขึ้นอยู่กับหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกโดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล สำหรับสิ่งที่เปลี่ยนไปในทางโครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิคือ

1. ลักษณะที่ผู้นำและสมาชิกรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เปลี่ยนเป็นผู้นำและสมาชิกรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นเนื่องจากความสัมพันธ์ส่วนตัวอันดี ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

2. จากการที่ไม่มีการจัดโครงสร้างทางการบริการของกลุ่มที่ชัดเจน เปลี่ยนเป็นมีการจัดโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจนมากขึ้น ตามรูปแบบโครงสร้างทางการบริหารดังแผนภาพนี้

แผนภาพที่ 8 แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารงานกลุ่มอานันท์ภูมิ

3. จากการที่ไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน เปลี่ยนเป็นมีการจัดแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน ทั้งนี้ เป็นเพราะการปรับเปลี่ยนทางโครงสร้างทางการบริหารของกลุ่มอำนันทภูมิ

4. จากการที่ไม่มีการกระจายฐานสมาชิกไปยังชุมชน เนื่องจากในอดีตขาดการวางแผนที่ดี ทำให้เกิดการกระจุกตัวของผู้นำชุมชนในพื้นที่เดียวกัน ทำให้เกิดช่องว่างทางความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนันทภูมิต่อประชาชนในชุมชน เปลี่ยนเป็นมีการกระจายฐานสมาชิกไปยังชุมชน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแขวงแต่ละแขวงอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารของกลุ่มอำนันทภูมิ ดังที่ นางจรรพพรณ กล่าวว่ “การปรับปรุงการกระจายสมาชิกไปยังประชาชนตอนนี้ดีมาก เช่น สมาชิกคนที่ 1 หาคมนมา 20 คน สมาชิกคนที่ 2 ก็หาอีก 20 คนที่ 3 ที่ 4 ก็ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ กระจายให้เต็มพื้นที่แขวง...”

ประเด็นที่ 2 การคงอยู่ของ “กลุ่มอำนันทภูมิ” กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่

กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ที่สำคัญและมีลักษณะโดดเด่น มีอยู่ 2 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มประชาสันติ และกลุ่มอำนันทภูมิ แต่เนื่องจากกลุ่มประชาสันติที่เคยบริหารงานเทศบาลมายาวนานถึง 20 ปี (มกราคม 2508 – สิงหาคม 2528) แต่เมื่อแพ้การเลือกตั้งให้แก่กลุ่มอำนันทภูมิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่เมื่อปี 2528 และปี 2533 ซึ่งจากการแพ้การเลือกตั้งสองสมัยติดต่อกันทำให้กลุ่มประชาสันติลดบทบาททางการเมืองลงไปเป็นที่สุดจนหมดไปในปัจจุบัน ในขณะที่กลุ่มอำนันทภูมิก็แพ้การเลือกตั้งมาแล้ว 2 สมัยติดต่อกัน (ปี 2538 และ ปี 2542) แต่กลุ่มอำนันทภูมิก็ยังคงสามารถรักษาความเหนียวแน่นของสมาชิกภายในกลุ่มไว้ได้ แม้ว่าในปี 2538 จะไม่สามารถเข้าสู่สภาเทศบาลได้เลยแม้แต่ตำแหน่งเดียว และในปี 2542 ก็แพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล แต่ก็ยังสามารถได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน แม้ว่าจะทำหน้าที่ฝ่ายค้านแต่ก็ถือว่ากลุ่มอำนันทภูมียังสามารถคงอยู่ และรักษาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มไว้ได้ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะได้วิเคราะห์ถึงการคงอยู่ของกลุ่มอำนันทภูมิ ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการดังนี้คือ

1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสังคมไทย
2. การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนันทภูมิ

2.1 ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสังคมไทย

การรวมกลุ่มตามแนวคิดของสังคมไทยนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความใกล้ชิด ความไว้วางใจ โดยให้ความสำคัญของคนในกลุ่มเดียวกันมากกว่าคนนอกกลุ่ม และจะให้ความสำคัญแก่หัวหน้ากลุ่มมาก เพราะหัวหน้ากลุ่ม

เปรียบเสมือนผู้อุปถัมภ์ของกลุ่ม ดังนั้น ในส่วนนี้จะไดวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสังคมไทยกับการรวมตัวของกลุ่มอานันท์ภูมิ เพื่อคงอยู่ของกลุ่มอานันท์ภูมิ กลุ่มการเมืองท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่

ก. ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความใกล้ชิดและความไว้วางใจ กลุ่มอานันท์ภูมิก่อกำเนิดมาจากการที่สมาชิกมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมาก่อน แล้วทำการชักชวนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวรู้จักเป็นการส่วนตัว มีการพบปะสังสรรค์กับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งความสัมพันธ์ส่วนตัวนี้เกิดจากความใกล้ชิดของสมาชิกภายในกลุ่ม สาเหตุของความใกล้ชิดเกิดจากการรวมกลุ่มทางสังคม ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เป็นต้น

ข. ความสำคัญของหัวหน้ากลุ่ม ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความใกล้ชิดและความไว้วางใจมีความสำคัญต่อการรวมตัวกันของสมาชิกในกลุ่มอานันท์ภูมิ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างหัวหน้ากลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มอานันท์ภูมิมา 24 ปี นายวรกร ดันตรานนท์ ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันท์ภูมิมาตลอด ตั้งแต่เริ่มแรกบิดาของนายวรกร คือ นายธวัช ดันตรานนท์ ได้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มอานันท์ภูมิขึ้นมาในฐานะของผู้นำกลุ่มสังคมท้องถิ่นและผู้บริหารของกลุ่มธุรกิจที่เป็นฐานสนับสนุนการดำเนินงานทางการเมือง ทำให้หัวหน้ากลุ่มเป็นศูนย์รวมของกลุ่มอานันท์ภูมิ และเมื่อกลุ่มอานันท์ภูมิได้เข้ามาบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี 2528 – 2538 เป็นเวลา 10 ปี บทบาทและความสำคัญของนายวรกร ดันตรานนท์ ก็ยิ่งโดดเด่นมากขึ้นในฐานะของนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ โดยมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการดำเนินงานของกลุ่ม การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม จึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มอานันท์ภูมิ หัวหน้ากลุ่มมีความสำคัญต่อการคงอยู่ของกลุ่มอานันท์ภูมิเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสังคมไทย กับการคงอยู่ของกลุ่มอานันท์ภูมิ กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ทางธุรกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการคงอยู่ของกลุ่ม โดยที่โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม เป็นแบบอุปถัมภ์ (Patron – Client Structure) มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้อุปถัมภ์ (Patron) และมีสมาชิกกลุ่มเป็นผู้รับการอุปถัมภ์ (Client) ความสัมพันธ์จึงเป็นแบบที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยหัวหน้ากลุ่มมีฐานะ

สูงกว่าสมาชิกกลุ่มในเชิงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นเป็นผู้รับอุปถัมภ์จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี และให้การสนับสนุนทางการเมือง ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นกับสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อทั้ง 2 ฝ่ายสามารถที่จะให้การตอบแทนซึ่งกันและกันนั่นเอง

2.2 การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนาจนั้น

การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนาจนั้น จะวิเคราะห์ภายใต้เงื่อนไขความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนั้น รวมถึงกลุ่มผู้สนับสนุนที่เป็นฐานเสียงเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนั้นและผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

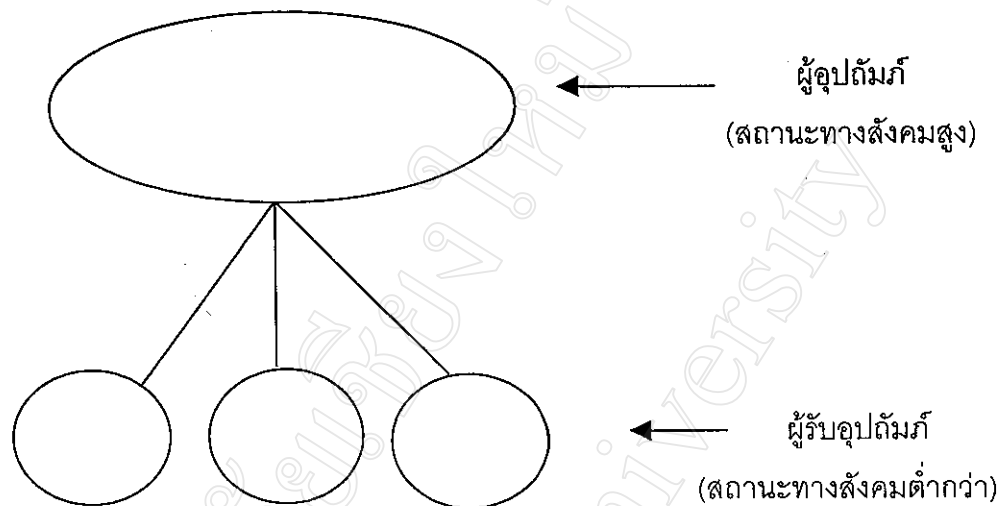
- ก. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์
- ข. ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนั้น
- ค. ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน
- ง. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้น
- จ. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

ก. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

การจัดสรรผลประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขของระบบอุปถัมภ์นั้น ต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความใกล้ชิด ความไว้วางใจ มาเป็นบรรทัดฐานในการจัดสรรผลประโยชน์ ทำให้การจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จะเป็นไปในรูปของการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน หรือ เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งโดยตลอดทั้งสังคมตามแนวคิดของ Lucian M. Hanks ซึ่ง Hanks กล่าวว่า "สังคมไทยประกอบด้วยความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน หรือ เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งโดยตลอดทั้งสังคม"

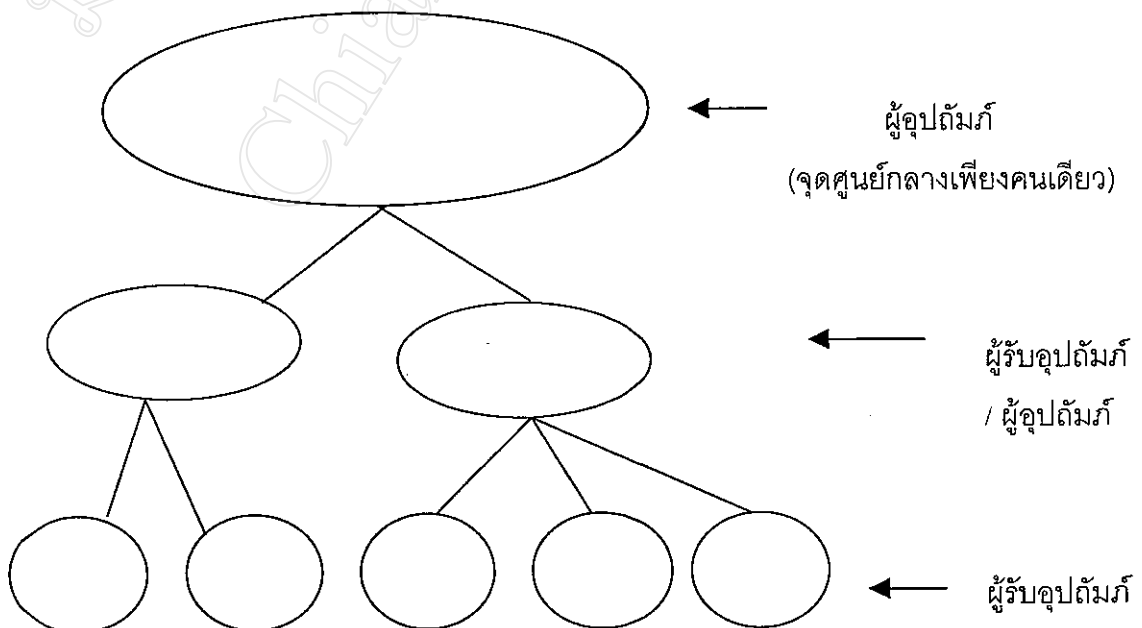
หากพิจารณาถึงการจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอำนาจนั้น จะสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ James C. Scott กล่าวคือ "โครงสร้างของระบบอุปถัมภ์แนวดิ่งจะมีผู้อุปถัมภ์ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้รับการอุปถัมภ์ที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่า" (James C. Scott อ้างใน อมรา พงศาพิชญ์ และ ปรีชา คุวินทร์พันธ์, 2539 : 57) ดังภาพ

โครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบกลุ่ม (Patronage-client cluster)

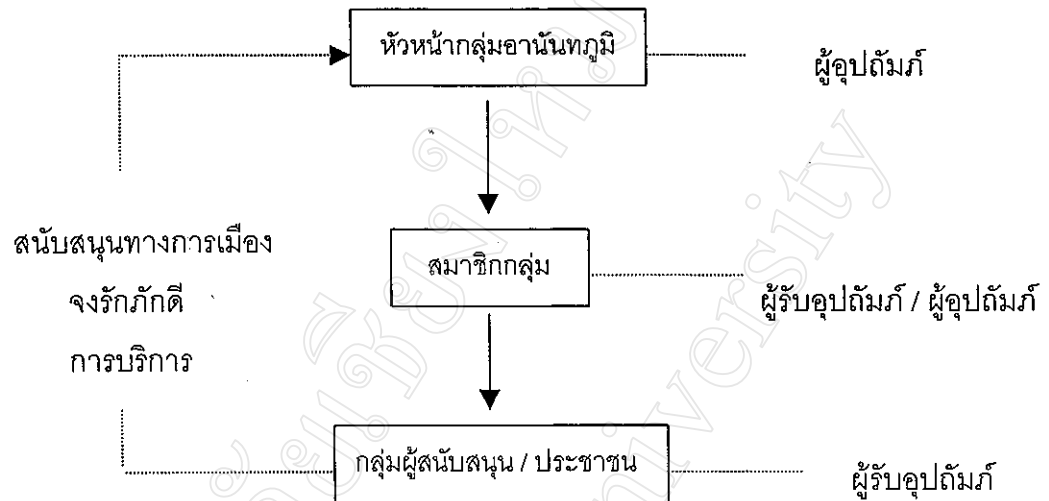

แต่เนื่องจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์แบบนี้ ต้องมีความสัมพันธ์แบบส่วนตัว มีความผูกพัน ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ในบางครั้งผู้อุปถัมภ์คนหนึ่ง ๆ จึงไม่สามารถมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้รับอุปถัมภ์ทุกคนได้ แต่ก็ยังมีศูนย์กลางอยู่ที่บุคคลเพียงคนเดียวอยู่ ดังนั้น การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอาชญากรรม จะสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ James C. Scott ในแบบโครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบปิรามิด ดังภาพ

โครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบปิรามิด (Patron-client Pyramid)

จากรูป สามารถอธิบายได้ถึงการจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอำนาจนิยม ที่เป็นไปตามแบบโครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบปิรามิด

กล่าวคือ กลุ่มอำนาจนิยมนั้น ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมากกว่า 22 ปี ยังไม่มีการเปลี่ยนตัวหัวหน้ากลุ่ม คือ นายวรกร ตันตรานนท์ ยังคงเป็นหัวหน้ากลุ่มอำนาจนิยม ซึ่งการที่นายวรกร เป็นหัวหน้ากลุ่มอำนาจนิยมมานานนี้เอง ทำให้นายวรกร เปรียบเสมือนผู้อุปถัมภ์ของกลุ่ม และสมาชิกภายในกลุ่มก็เป็นผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งในขณะเดียวกัน สมาชิกของกลุ่มก็เป็นผู้อุปถัมภ์ให้แก่กลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชน กลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชน จะเป็นผู้รับอุปถัมภ์ในลำดับขั้นสุดท้าย ซึ่งกลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชน จะไม่สามารถตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มและหัวหน้ากลุ่มได้ หากปราศจากกระบวนการการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะกลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชนไม่สามารถตอบแทนได้ด้วยวัตถุที่มีค่า เพราะอยู่ในฐานะทางสังคม เศรษฐกิจที่ด้อยกว่าสมาชิกและหัวหน้ากลุ่มอำนาจนิยม ดังนั้น กลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชนจะตอบแทนด้วยการให้การสนับสนุนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่กลุ่มอำนาจนิยม รวมถึงความจงรักภักดีและการบริการในด้านต่าง ๆ ด้วย

ข. ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนิยม

เป้าหมายที่สำคัญของการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มอำนาจนิยม คือ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อที่จะสามารถผลักดันนโยบายของกลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน รวมถึงความสะดวกรวดเร็วในการทำงานของกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจนิยม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม รสพ., ทส.ปช., ลูกเสือ

ชาวบ้าน และ กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งน่าสังเกตว่า กลุ่มมวลชนเหล่านี้เคยมีประธานกลุ่มเป็นคนสำคัญของกลุ่มอานันทภูมิแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ กลุ่ม รส.พป. และกลุ่ม ทส.ปช. ล้วนแล้วแต่เคยมีนายวรกร ตันตราพันธ์ เป็นประธานกลุ่ม เช่น กลุ่ม รสพป. ในปี 2516 กลุ่ม ทส.ปช. ในปี 2519 สำหรับกลุ่มลูกเสือชาวบ้านนั้นมีนายสัญญา ใสสถาพันธ์เคยดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มในปี 2520 และกลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ เคยมีนายมานิตย์ ชันธสีมา ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มในปี 2526 – 2538 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการกลุ่มอานันทภูมิและดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของกลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ถึงแม้ว่าการดำรงตำแหน่งของบุคคลสำคัญของกลุ่มอานันทภูมิจะเกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังการก่อตั้งกลุ่มอานันทภูมิในปี 2522 แต่ชื่อเสียงและการได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนในชุมชนก็ยังคงมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มมวลชนต่าง ๆ อยู่จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มมวลชนต่าง ๆ จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวนโยบายของกลุ่มอานันทภูมิ

อย่างไรก็ตาม การได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ก็ยังถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของกลุ่มอานันทภูมิ ซึ่งการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ นี้ ยังจะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ ความจงรักภักดี และความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และประชาชนในท้องถิ่นภายใต้กรอบของระบบอุปถัมภ์นั่นเอง

ค. ผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนกลุ่มอานันทภูมิ

การจักรสรรผลประโยชน์จากกลุ่มอานันทภูมิของผู้สนับสนุนกลุ่มอานันทภูมินั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ กลุ่มอานันทภูมิสามารถที่จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ เสียงข้างมาก และได้เป็นผู้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่เท่านั้น กลุ่มอานันทภูมิจึงจะสามารถจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ผู้สนับสนุนกลุ่มได้ โดยผ่านนโยบายการบริหารของกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มอานันทภูมิจะต้องหยิบยื่นผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มผู้สนับสนุนเสียก่อน ในที่นี้กลุ่มผู้สนับสนุนหมายถึง ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน แล้วกลุ่มผู้สนับสนุนจะให้การตอบแทนด้วยการให้การสนับสนุนกลุ่มอานันทภูมิ ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ความจงรักภักดี และที่เห็นชัดเจนที่สุด คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่กลุ่มอานันทภูมิ ดังที่นายมานิตย์ ชันธสีมา เลขาธิการกลุ่มอานันทภูมิ กล่าวว่า “นอกจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ ก็ไม่มีการสนับสนุนอีกเลย การ

สนับสนุนของประชาชน ก็เกิดจากการที่กลุ่มเข้าไปให้ก่อน แล้วประชาชนก็ตอบแทนกลับมา จะไม่มีชุมชนใดออกมาประกาศสนับสนุนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างชัดเจน เพราะผู้นำชุมชนก็ต่างต้องการผลประโยชน์เข้าชุมชนไว้ก่อน เมื่อมีผลประโยชน์ก็ให้การสนับสนุน เมื่อหมดอำนาจก็ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องต่อกันอีก”

ดังนั้นจึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า ผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนกลุ่มอำนาจนั้นขึ้นอยู่กับที่กลุ่มอำนาจนั้นสามารถที่จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่เสียงข้างมาก และได้เป็นผู้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ หยิบยื่นผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มผู้สนับสนุนเสียก่อน กลุ่มผู้สนับสนุนก็จะตอบแทนผลประโยชน์กลับมาสู่กลุ่ม ทั้งนี้เป็นไปในลักษณะของการต่างตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกันภายใต้ความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์นั่นเอง

ง. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้น

การจัดสรรผลประโยชน์ของหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นต่อสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นนั้น จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการได้มาซึ่งอำนาจทางการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ กล่าวคือ เมื่อกลุ่มอำนาจนั้นสามารถที่จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่เสียงข้างมาก และได้เป็นผู้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ การจัดสรรผลประโยชน์ของหัวหน้ากลุ่มต่อสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นจะออกมาในรูปแบบของการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งจะพิจารณาตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละคน ความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสำคัญของแต่ละบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งเทศมนตรีมาแล้ว ซึ่งสามารถพิจารณาจากการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลของกลุ่มอำนาจนั้นในปี 2528, 2533 และในปี 2542 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ตารางแสดงรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลของกลุ่มอำเภอนันทบุรี

ปี	ชื่อ	ตำแหน่ง
2528	นายวรกร ตันตรานนท์ นายสัญญาชัย ไชสธำพันธ์ นายสมบุญ ก้นทะปา นายวาทย์ วิบูลสันติ นายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี	นายกเทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี
2533	นายวรกร ตันตรานนท์ นายประเสริฐ ธนาฤทธิ์ (นายคมกิจ จันทวัฒน์) (แทน) นายเสวก กิตติกุล นายวาทย์ วิบูลสันติ นายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี (นายสุนทร ยามศิริ) (แทน)	นายกเทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี เทศมนตรี
2542	นายวรกร ตันตรานนท์ นายสัญญาชัย ไชสธำพันธ์ นางวิภาวัลย์ ไชยวงศ์ นายสุนทร ยามศิริ นายเสวก กิตติกุล นายสุรรัช ม่วงน้อย	สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล

หมายเหตุ : ในสมัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2533 นายสัญญาชัย ไชสธำพันธ์ และนายสมบุญ ก้นทะปา ไม่ได้รับการเลือกตั้ง นายประเสริฐ ธนาฤทธิ์ ลาออกไปรับตำแหน่งประธานสภาแทน นายพงศ์ สุภาวสิทธิ์ ที่ลาออกไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาราษฎรสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และนายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี ลาออก ในสมัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2538 กลุ่มอำเภอนันทบุรีไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลแม้แต่คนเดียว ในสมัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2542 กลุ่มอำเภอนันทบุรีได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเสียงข้างน้อย ทำหน้าที่ฝ่ายค้านในสภาเทศบาลนครเชียงใหม่

กล่าวคือ การจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองของหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นภูมิต่อสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นภูมิอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความสามารถ ความสัมพันธ์ส่วนตัว และความสำคัญของแต่ละบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้วในอดีต ซึ่งในประเด็นของความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสำคัญของแต่ละบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้วในอดีต เห็นได้อย่างชัดเจนมาก คือ

ในปี 2528 เมื่อนายวรกร ตันตรานนท์ เป็นนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว อย่าง นายวาทย์ วิบูลสันติ และนายสัญญาชัย โสธาทิน ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลแกนนำการก่อตั้งกลุ่มอำนาจนั้นภูมิ เมื่อปี 2522 ซึ่งแกนนำการก่อตั้งกลุ่มอำนาจนั้นภูมิในปี 2522 ประกอบด้วย นายวรกร ตันตรานนท์, นายวาทย์ วิบูลสันติ, นายสัญญาชัย โสธาทิน, นายอุดม มิ่งเจริญ และนายมานิตย์ ชันธสีมา หรือกรณีในปี 2533 เมื่อนายวรกร ตันตรานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี นายวาทย์ วิบูลสันติก็ได้รับการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองให้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรีอีกครั้ง เพราะนายวรกร และนายวาทย์ เคยอบรมกลุ่มนวลในปี 2516 ร่วมกัน และในปี 2542 แม่นายวรกร ตันตรานนท์ จะไม่ได้เป็นนายกเทศมนตรี แต่ในฐานะฝ่ายค้านในสภาเทศบาล ก็ยังคงทำงานร่วมกับนายสัญญาชัย โสธาทิน เป็นต้น

จ. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนกลุ่ม

การที่หัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นภูมิจะสามารถจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ผู้สนับสนุนนั้นจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกลุ่มอำนาจนั้นภูมิสามารถที่จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ เสียข้างมาก และได้เป็นผู้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งหัวหน้ากลุ่มก็จะสามารถจัดสรรผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนได้ พิจารณาได้จากนโยบายการบริหารงานของกลุ่มอำนาจนั้นภูมิในช่วงที่กลุ่มอำนาจนั้นภูมิได้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ในช่วงปี 2528 – 2538 กล่าวคือ ในช่วงปีดังกล่าวกลุ่มอำนาจนั้นภูมิได้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่และได้จัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2530 – 2534) แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2535 – 2539) และจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ประจำปี 2539 ซึ่งรายละเอียดของแผนงานพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่แต่ละฉบับโดยสรุป มีดังนี้

แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ระยะปานกลาง ปี พ.ศ. 2530 – 2534 ซึ่งขอบเขตของแผนพัฒนานี้ โดยสรุปมีดังนี้

- เร่งปรับปรุงและขยายโครงข่ายระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขตเมือง เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกกิจกรรมการท่องเที่ยว การลงทุน และเพื่อให้การใช้ที่ดินของเมืองเป็นระเบียบ โดยการปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานในเขตเมืองที่จำเป็น ได้แก่ โทรศัพท์ ประปา ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม ปัญหามลภาวะจากคลองแม่ข่า โครงข่ายถนน สะพานและระบบการจราจร

- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีของเมือง เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตคนในเมือง เช่น การปรับปรุงชุมชนแออัด การจัดที่อยู่อาศัย สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และบรรยากาศดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองไว้

- ส่งเสริมและพัฒนารายได้การจ้างงานของประชาชนโดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

- พัฒนารายได้ของเทศบาลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

- ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเน้นการให้ภูมิคุ้มกันโรคและการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรศึกษาที่ถูกต้องแก่ประชาชนโดยทั่วไปโดยเฉพาะชุมชน

- พัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแบบล้านนาไทย

- ส่งเสริมการให้การศึกษาและการจัดกิจกรรมความก้าวหน้าทางการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลให้มีบทบาทและการปฏิบัติในด้านการสร้างค่านิยม จริยธรรม ระเบียบวินัย โดยเฉพาะแก่เด็กและเยาวชน

- ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ โดยการกระจายการให้บริการไปสู่แหล่งชุมชน รวมทั้งปรับปรุงปริมาณและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิค วิชาการและการปฏิบัติงานให้เหมาะสม

- ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น

- เสริมสร้างความปลอดภัยต่อสาธารณสมบัติ ชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมือง

แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ระยะปานกลาง ปี พ.ศ. 2535 – 2539 ซึ่งขอบเขตของแผนพัฒนาฉบับนี้ โดยสรุปมีดังนี้

- ก่อสร้างปรับปรุงและบูรณะสาธารณูปการพื้นฐานอันพึงมีในเมือง ซึ่งได้แก่ ถนน ทางเดินเท้า ท่อระบายน้ำ สะพาน ท่าเทียบเรือ และไฟฟ้าสาธารณะ เพื่อเป็นบริการแก่ประชาชน ธุรกิจ และข้าราชการทุกฝ่าย อันจะส่งเสริมให้เกิดความเจริญแก่ท้องถิ่น

- ส่งเสริมให้มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับศักยภาพที่มีอยู่หรือทำการฟื้นฟูที่ดินเปล่าประโยชน์ให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้สภาพแวดล้อมของเมืองและแหล่งชุมชนเป็นที่น่าอยู่ น่าอาศัยตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรด้านที่ดิน

- สนับสนุน ส่งเสริมกระตุ้น หรือช่วยอำนวยความสะดวกในการที่นักธุรกิจและประชาชนในเมืองจะได้ประกอบกิจการธุรกิจหรืออาชีพ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการผลิต การบริหาร การหมุนเวียนของเงิน และสร้างงานเพิ่มขึ้นในเมือง อันจะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ในด้านเศรษฐกิจของประชาชนโดยส่วนรวมในเมืองดีขึ้น

- ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ประชาชน ตลอดจนสร้างชื่อเสียงให้แก่ท้องถิ่น

- จัดบริการการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล เพื่อส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตลอดจนทำนุบำรุงศาสนา

- ให้ประชาชนที่อาศัยในเมืองมีพลานามัยอันสมบูรณ์มีความปลอดภัยจากโรคระบาด อันอาจคุกคามสวัสดิภาพของประชาชน ตลอดจนปรับปรุงอนามัยชุมชนและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ มีความสะอาดและปลอดภัยจากโรค อันจะทำให้ความเป็นอยู่ในเมืองดำเนินไปด้วยความผาสุกและสะอาด

- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพอนามัย สติปัญญาและพัฒนาการทางจิตใจของเด็กและเยาวชน เพื่อปลูกฝัง เสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม ค่านิยม และทัศนคติที่ดีงาม ตลอดจนส่งเสริมเยาวชนให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

- ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภค การประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียน แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อน หรือด้อยโอกาสในสังคมและเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจ

- จัดหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของเทศบาลให้มากขึ้น ด้วยการปรับปรุงแหล่งรายได้ วิธีหารายได้ หรือวิธีการจัดเก็บรายได้

- เสริมสร้าง หามาตรการป้องกันภัยที่จะมีต่อบ้านเรือน สมบัติสาธารณะ และผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมือง หรือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนซึ่งผู้อยู่อาศัยหรือสถานประกอบการธุรกิจในเมืองจะต้องประสบโดยหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพื่อป้องกันการสูญเสียในด้านเศรษฐกิจและขวัญของประชาชน

- ให้ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันทำงานกับเทศบาล อันจะเป็นการสร้างความสำนึกให้ประชาชนเหล่านั้น คิดว่า เทศบาลเป็นองค์กรของตน และให้ความสนับสนุนในการดำเนินงานของเทศบาลอย่างพร้อมเพรียงกัน

- สร้างชุมชนให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่จะเป็นการจูงใจให้มีคนและนักธุรกิจสนใจเลือกเข้ามาดำรงชีพหรือเพื่อประกอบกิจการอันจะทำให้เมืองมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ

- จัดหา ก่อสร้าง รักษาสภาพ ซ่อมแซมและจัดใช้เครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้พอเพียง ทันสมัย และเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

- ยกระดับความรู้ความสามารถของพนักงานเทศบาลให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

- เพื่อดำเนินธุรกิจของเทศบาลในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เทศบาล

แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ประจำปี 2539 โดยคณะเทศมนตรีอนุมัติแผนพัฒนาฉบับนี้ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2538 ลักษณะของแผนประจำปี จะเป็นแผนที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาระยะปานกลางปี 2535 - 2539 โดยมีรายละเอียดเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น เน้นการนำแผนงาน / โครงการที่มีอยู่ในแผนพัฒนาระยะปานกลาง นำมาตรวจสอบ ทบทวน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ในแต่ละปี

ทั้งนี้แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ประจำปี 2539 ได้อาศัยแนวทางในการพัฒนาตามแนวทางในแผนพัฒนาระยะปานกลาง ปี 2535 - 2539 เป็นหลัก ซึ่งแผนพัฒนาระยะปานกลาง ปี 2535 - 2539 นี้ ก็ได้รับอิทธิพลแนวทางการพัฒนามาจากแผนพัฒนาระยะปานกลางปี 2530 - 2534 เนื่องจากกลุ่มอำนันทภูมิได้บริหารงานเทศบาล 2 สมัยติดต่อกัน จึงทำให้แนวทางการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องกันถึง 10 ปี (2528 - 2538) ดังนั้นแนวทางการพัฒนาในแต่ละแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่จึงมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน คือ มุ่งเน้นที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มอำนันทภูมิมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อ

ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาันท์ภูมิเองในลักษณะของการต่างตอบแทนระหว่างกลุ่มอาันท์ภูมิกับกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่ม ซึ่งจะสามารถพิจารณาได้จากจำนวนโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 15 ตารางแสดงจำนวนโครงการของแผนพัฒนาระยะปานกลาง ปี 2530 – 2534

ลำดับที่	สาขาการพัฒนา	จำนวนโครงการ				งบประมาณจ่ายไป
		ทั้งหมด	ดำเนินการแล้วเสร็จ	กำลังดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	
1.	โครงสร้างพื้นฐาน	34	N/A	N/A	N/A	N/A
2.	เศรษฐกิจ	10	N/A	N/A	N/A	N/A
3.	สังคม	208	N/A	N/A	N/A	N/A
4.	การเมืองการบริหาร	143	N/A	N/A	N/A	N/A
รวม		395	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผน เทศบาลนครเชียงใหม่

ตารางที่ 16 ตารางแสดงจำนวนโครงการของแผนพัฒนาระยะปานกลาง ปี 2535 – 2539

ลำดับที่	สาขาการพัฒนา	จำนวนโครงการ				งบประมาณจ่ายไป
		ทั้งหมด	ดำเนินการแล้วเสร็จ	กำลังดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	
1.	โครงสร้างพื้นฐาน	166	N/A	N/A	N/A	N/A
2.	เศรษฐกิจ	26	N/A	N/A	N/A	N/A
3.	สังคม	345	N/A	N/A	N/A	N/A
4.	การเมืองการบริหาร	114	N/A	N/A	N/A	N/A
รวม		651	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผน เทศบาลนครเชียงใหม่

ตารางที่ 17 ตารางแสดงจำนวนโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณตามสาขาการพัฒนาแผน
งานเทศบาล ประจำปี2537

ลำดับที่	สาขาการพัฒนา	จำนวนโครงการ				งบประมาณจ่ายไป
		ทั้งหมด	ดำเนินการ แล้วเสร็จ	กำลัง ดำเนินการ	ไม่ได้ ดำเนินการ	
1.	โครงสร้างพื้นฐาน	106	28	65	13	20,414,276.00
2.	เศรษฐกิจ	8	3	1	4	130,000.00
3.	สังคม	245	152	13	80	28,462,180.45
4.	การเมืองการบริหาร	33	19	1	13	1,015,974.00
รวม		392	202	80	110	50,022,430.45

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผน เทศบาลนครเชียงใหม่

จากตารางข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ภายใต้การบริหารงานของกลุ่มอำนาจนิยม ได้เน้นการบริหารพัฒนาในด้านสังคมมากเป็นพิเศษ ทั้งในด้านจำนวนโครงการ และในจำนวนงบประมาณ ทั้งเพราะโครงการพัฒนาด้านสังคม เป็นลักษณะของการอุปถัมภ์และการตอบสนองแทนของกลุ่มอำนาจนิยมกับกลุ่มผู้สนับสนุน ที่ง่ายและเห็นผลชัดเจนที่สุด อันจะทำให้ประชาชนและผู้สนับสนุนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น โครงการรณรงค์พัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน, โครงการจัดทำบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาล, โครงการอบรมอาสาสมัครใหม่ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งชุมชนใหม่, โครงการฝึกอาชีพแก่ชุมชน, โครงการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนสนับสนุนการประกอบอาชีพ, โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพผู้ด้อยโอกาส, โครงการสำรวจจัดตั้งชุมชนใหม่, โครงการจัดตั้งกลุ่มผู้นำชุมชน ฯลฯ โครงการที่กล่าวมาแล้ว เน้นกลุ่มเป้าหมายไปยังประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งการที่จะให้ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ให้การสนับสนุนกลับคืนแก่กลุ่มอำนาจนิมนั้น จึงต้องมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการ ก็คือ การจัดตั้งชุมชนย่อย

การจัดตั้งชุมชนย่อย กลุ่มอำนาจนิยม ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารในเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ริเริ่มจัดตั้งชุมชนย่อยขึ้นมา เพื่อต้องการสร้างฐานการสนับสนุนให้แก่กลุ่มตนเอง โดยเฉพาะการ

สนับสนุนจากประชาชนในชุมชนย่อยที่ได้จัดตั้งขึ้นมา ซึ่งจะสามารถพิจารณาได้จากตารางต่อไป

ตารางที่ 18 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกกลุ่มอานันทภูมิที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตามจำนวนชุมชนในพื้นที่แขวง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2533 เปรียบเทียบกับกลุ่มประชาสันติ (คักดา กันหาเวียง, 2535 : 8)

แขวง	จำนวนชุมชน	อานันทภูมิ (ที่นั่ง)	ประชาสันติ (ที่นั่ง)	รวม
นครพิงค์	2	1	5	6
กาวิละ	3	5	1	6
เมืองราย	7	6	-	6
ศรีวิชัย	1	4	2	6
รวม	13	16	8	24

ตารางที่ 19 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกกลุ่มอานันทภูมิที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตามจำนวนชุมชนในพื้นที่แขวง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542 เปรียบเทียบกับกลุ่มเชียงใหม่คุณธรรม

แขวง	จำนวนชุมชน	อานันทภูมิ (ที่นั่ง)	เชียงใหม่คุณธรรม (ที่นั่ง)	รวม
นครพิงค์	2	-	6	6
กาวิละ	3	-	6	6
เมืองราย	7	6	-	6
ศรีวิชัย	1	-	6	6
รวม	13	6	18	24

จากตาราง สามารถกล่าวได้ว่า ฐานเสียงที่เข้มแข็งของกลุ่มอานันทภูมิอยู่ในแขวงเมืองราย เพราะในการเลือกตั้ง 2 ครั้งที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น กลุ่มอานันทภูมิได้รับการเลือกตั้งจากแขวงเมืองรายในจำนวน 6 คน จากจำนวนที่นั่งทั้งหมดของแขวงเมืองราย 6 ที่นั่ง ในขณะที่

จำนวนที่นั่งในแขวงอื่น มีการสอดแทรกจากกลุ่มการเมืองคู่แข่ง แต่กลุ่มการเมืองคู่แข่งก็ไม่สามารถสอดแทรกเข้ามาแย่งที่นั่งในแขวงเมืองราย

ความเข้มแข็งของกลุ่มอำนาจในแขวงเมืองราย มาจากการจัดตั้งชุมชนย่อย ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางการบริหารของเทศบาลที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหของชุมชน อันจะทำให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน กลุ่มอำนาจนั้นก็ได้รับประโยชน์จากประชาชนในชุมชนย่อยที่จัดตั้งขึ้นมา คือ ได้รับการสนับสนุนทางการเมือง ในกรณีของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และในด้านของความช่วยเหลือและการบริการในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้จะเป็นการต่างตอบแทนอยู่ภายใต้กรอบของระบบอุปถัมภ์นั่นเอง

นโยบายการบริหารงานของกลุ่มอำนาจเหล่านี้ จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มอำนาจมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นมีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ของผู้สนับสนุน ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้กรอบของอำนาจที่ได้มาจากการเลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้บริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ และภายใต้กรอบของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

ประเด็นที่ 3 การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่ม "อำนาจในท้องถิ่น" เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอำนาจนั้น เหตุผลสำคัญที่สุดคือ การแพ้การเลือกตั้ง 2 ครั้งติดต่อกันในปี 2538 และในปี 2542 โดยในปี 2538 นั้น กลุ่มอำนาจในท้องถิ่นแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ให้แก่กลุ่มน้องใหม่อย่าง "กลุ่มนวรัฐพัฒนา" อย่างราบคาบ โดยที่กลุ่มนวรัฐพัฒนาได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 24 ที่นั่ง ในขณะที่กลุ่มอำนาจในท้องถิ่นไม่ได้รับการเลือกตั้งเลยแม้แต่คนเดียว และในปี 2542 กลุ่มอำนาจในท้องถิ่นก็แพ้การเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ให้แก่กลุ่มการเมืองท้องถิ่น "กลุ่มเชียงใหม่คุณธรรม" โดยที่กลุ่มเชียงใหม่คุณธรรมได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ 18 ที่นั่ง ส่วนกลุ่มอำนาจในท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่เพียง 6 ที่นั่ง มีฐานะเป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ การแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 2 ครั้งติดต่อกันนี้เอง จึงถือเป็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอำนาจในท้องถิ่น

ในประเด็นการแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถพิจารณาได้ดังนี้ คือ การแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปี 2538 เกิดจากปัญหา 3 ประการคือ

1. ปัญหายะลันเมือง กล่าวคือ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2537 เกิดปัญหายะลันเมือง เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ไม่สามารถหาสถานที่ตั้งขยะมูลฝอยได้ โดยประชาชนในหมู่ที่ 10 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ยอมให้รถขยะเทศบาลเข้าไปทิ้งขยะในปอดินัยักษ์ขนาด 26 ไร่อีก เนื่องจากผัดเจื่อนไขหลายประการโดยเฉพาะการที่ไม่กลบฝังขยะอย่างมิดชิด ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นและมีแมลงวันตอมมาก ทางเทศบาลได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยนำขยะไปกองรวมกันที่สุสานสันติธรรมอยู่หลายวัน จนกระทั่งวันที่ 30 กรกฎาคม 2537 ประชาชนรอบ ๆ สุสานประท้วงไม่ยอมให้ทิ้งขยะอีกเนื่องจากส่งกลิ่นเหม็นไปทั่ว และอยู่ในที่ชุมชนด้วย (ชาติ อ่องพะ : 2538)

2. กระแสความเบื่อ เพราะกลุ่มอำนาจนักบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่มาแล้ว 2 สมัยรวมระยะเวลา 10 ปี ซึ่ง 10 ปีนี้ถือว่าเป็นเวลานานทีเดียวที่จะทำให้ประชาชนในเมืองเชียงใหม่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี 2538 กลุ่มคู่แข่งน้องใหม่อย่างกลุ่มนวัตพัฒนา จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่แบบยกทีม ดังที่นายมานิตยกกล่าวว่า "การเมืองไม่มีอะไรแน่นอน เราบริหารมา 2 สมัย คนก็ยอมเบื่อเป็นธรรมดา เป็นธรรมชาติของการเมือง"

3. ปัญหาการคอร์รัปชันของข้าราชการประจำ นางจุฑารัตนกล่าวว่า "เราอยู่ในวงการการเมือง และเคยเป็นพนักงานเทศบาลมาก่อน เลย์รู้ข้อบกพร่องทั้งหมด ข้าราชการประจำคอร์รัปชันแล้วก็อ้างว่าให้นาย แต่จริง ๆ แล้วเข้ากระเป๋าตัวเอง ตรงนี้ทำให้ภาพพจน์ของผู้บริหารในขณะนั้นเสื่อม" จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการคอร์รัปชันของข้าราชการประจำ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพพจน์กลุ่มอำนาจนักบริหารเสื่อมถอย ทำให้ประชาชนขาดความเลื่อมใส และขาดความเชื่อถือในการบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่

สำหรับประเด็นการแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี 2542 มีสาเหตุ 2 ประการคือ

1. ปัญหาการคัดสรรบุคคลเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอำนาจนักบริหาร ไม่มีระบบการคัดสรรที่ดีพอ เนื่องจากในอดีตเกิดปัญหาการกระจุกตัวของสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ต่าง ๆ ภายในแขวงหนึ่ง ๆ กล่าวคือ หลังจากการแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในปี 2538 กลุ่มอำนาจนักบริหารได้มีการปรับ

ปรุงโครงสร้างทางการบริหารของกลุ่มโดยพิจารณาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารดังกล่าวทำให้กระบวนการคัดสรรสมาชิกเข้าสู่กลุ่มอาณันทภูมิได้กระจายไปยังประชาชนในท้องถิ่นตามพื้นที่แขวงต่าง ๆ มากขึ้น เช่น สมาชิกคนที่ 1 ทำหน้าที่หาสมาชิกใหม่มาอีก 20 คน สมาชิกคนที่ 2 ก็หาสมาชิกใหม่อีก 20 คน สมาชิกคนที่ 3 คนที่ 4 และคนต่อ ๆ ไปก็ทำหน้าที่เหมือนกับคนแรก ๆ กระจายให้เต็มพื้นที่แขวง ซึ่งได้เกิดข้อจำกัดขึ้นคือการหาสมาชิกใหม่เข้าสู่กลุ่มทำได้เฉพาะพื้นที่ชุมชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งกลุ่มอาณันทภูมิยังไม่สามารถกระจายฐานเสียงให้ครอบคลุมถึงประชาชนชั้นกลาง (ประชาชนผู้มีรายได้ค่อนข้างมาก และมีการศึกษาที่ดี) และประชาชนชั้นกลางเองก็ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง พิจารณาจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี 2538 พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมทั้ง 4 แขวง (แขวงนครพิงค์, แขวงกาวิละ, แขวงเม็กราย และแขวงศรีวิชัย) มีจำนวนทั้งสิ้น 104,715 คน มีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 56,069 คน คิดเป็นร้อยละ 53.54 และพิจารณาจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี 2542 พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมทั้ง 4 แขวง มีจำนวนทั้งสิ้น 109,201 คน มีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 58,582 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 ซึ่งจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวถือว่าน้อยมาก แสดงถึงการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเมืองเชียงใหม่

2. การขาดปัจจัยทางการเงินในการดำเนินงานของกลุ่ม เพราะกลุ่มอาณันทภูมิได้รับการสนับสนุนปัจจัยทางการเงินในการดำเนินงานของกลุ่มมาจากกลุ่มต้นตอแรนน์แต่เพียงกลุ่มเดียว ดังที่นางจรรพวรรณกล่าวไว้ว่า "กลุ่มอาณันทภูมิมีข้อเสียคือ ขาดการสนับสนุนจากกลุ่มอื่น...ถ้าพึ่งทุนของต้นตอแรนน์นั้นมีน้อยมาก..." และที่นายมานิตยกกล่าวไว้ "ในอดีต ผู้อุปถัมภ์กลุ่มมาจากคุณธวัชเพียงคนเดียว ตระกูลอื่นไม่เกี่ยวข้องเลย" ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้อุปถัมภ์กลุ่มอาณันทภูมิยังคงเป็นกลุ่มต้นตอแรนน์ ภายใต้การนำของนายวรกร ต้นตอแรนน์ ผู้เป็นบุตรของนายธวัช ต้นตอแรนน์นั่นเอง

หลังจากการแพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ 2 ครั้งติดต่อกันได้ส่งผลกระทบต่อฐานะของกลุ่มอาณันทภูมิ ซึ่งนางจรรพวรรณกล่าวไว้ว่า "คุณวรกรไม่ได้รวยขึ้น มีแต่จกลง" ด้วยเหตุผลทางการเงินและเหตุผลส่วนตัวของนายวรกรที่ว่า "มันคงต้องถึงเวลาที่จะต้องเปลี่ยนแปลง เราก็อยู่ตรงนี้นานแล้ว ก็อยากเห็นคนรุ่นใหม่ ๆ เข้ามาบริหารงานเทศบาลบ้าง..." ซึ่งในปัจจุบันนายวรกร ต้นตอแรนน์ได้ลาออกจากหัวหน้ากลุ่มอาณันทภูมิแล้ว นับเวลาได้ประมาณกว่า 1 ปี แล้วทำการมอบอำนาจให้แก่นายสรายุทธ แซ่เตียว ผู้อำนวยการหนังสือ

พิมพ์ท้องถิ่นเชียงใหม่ “เชียงใหม่นิวส์” รักษาการแทนหัวหน้ากลุ่มอาชญากรรม แต่นายวรกร ยังคงมีบทบาทในฐานะของผู้อุปถัมภ์กลุ่มอาชญากรรมต่อไป

6.2 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์โดยตรงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรม
โดยใช้คำถามปลายเปิด ซึ่งมีประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องการก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอาชญากรรม

- 1.1. ประเด็นการกำเนิดของกลุ่มอาชญากรรม
- 1.2. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับกลุ่มพลังมวลชน
- 1.3. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับกลุ่มทุนท้องถิ่น
- 1.4. ประเด็นในเรื่องโครงสร้างของกลุ่มอาชญากรรม

2. ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอาชญากรรม

- 2.1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม
- 2.2. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับชุมชน
- 2.3. การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอาชญากรรม
- 2.4. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์
- 2.5. ผลประโยชน์ของกลุ่มอาชญากรรม
- 2.6. ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน
- 2.7. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอาชญากรรม
- 2.8. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

3. ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอาชญากรรม

- 3.1. การแพ้การเลือกตั้ง
- 3.2. การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม
- 3.3. ปัจจัยทางการเงิน

อนึ่ง ในการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรม บางครั้งในความเป็นจริงนี้อาจได้ข้อมูลครบทุกประเด็น และไม่สามารถสัมภาษณ์บุคคลสำคัญบางคนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรมได้ เนื่องจากในปัจจุบันกลุ่มอาชญากรรมไม่ได้เป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่

ทำให้ยากแก่การที่จะสัมภาษณ์บุคคลบางคนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรม เช่น ผู้นำชุมชน หรือ แม้กระทั่งสมาชิกกลุ่มอาชญากรรมเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่มอาชญากรรมเอง ทำให้สมาชิกกลุ่มอาชญากรรม ไม่อยากที่จะให้สัมภาษณ์ หรือให้สัมภาษณ์แต่ก็จะกล่าวเฉพาะในเรื่องที่ดี เพื่อรักษาภาพพจน์ของกลุ่มไว้ จึงยากที่จะทราบถึงข้อมูลที่แท้จริงตามที่ได้ตั้งประเด็นในการศึกษาไว้

การสัมภาษณ์โดยตรงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้

1. นายวรกร ตันตรานนท์ หัวหน้ากลุ่มอาชญากรรม

รายละเอียดสัมภาษณ์ สรุปประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นเรื่องการก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอาชญากรรม

1. ประเด็นการกำเนิดของกลุ่มอาชญากรรม

อาชญากรรมกำเนิดมาจากกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพัฒนาป้องกันตนเอง (รส.พป.), กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.), กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มนวล ที่ เป็นกลุ่มจัดตั้งจากศูนย์ข่าวกรองของทหาร ซึ่งในระยะแรกจัดตั้งกลุ่มอาชญากรรมก็เพื่อที่จะเข้ามาพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้ดีขึ้น มิได้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นพรรคการเมืองแต่อย่างใด

2. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับกลุ่มพลังมวลชน
3. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับกลุ่มทุนท้องถิ่น
4. ประเด็นในเรื่องโครงสร้างของกลุ่มอาชญากรรม

ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอาชญากรรม

1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

เป็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัว สัมพันธ์ทางเครือญาติ และทางธุรกิจ ซึ่งความสัมพันธ์นี้ไม่แตกต่างจากในอดีต

2. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอาชญากรรมกับชุมชน
3. การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอาชญากรรม
4. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์
5. ผลประโยชน์ของกลุ่มอาชญากรรม
6. ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน
7. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอาชญากรรม
8. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

1. การแพ้การเลือกตั้ง
2. การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม

เป็นผลมาจากการแพ้การเลือกตั้ง 2 สมัยติดต่อกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มโดยที่นายวรกร ตันตรานนท์ ได้วางมือทางการเมืองแล้วให้นายสราวุธ แซ่เตี่ยว รองเลขาธิการกลุ่มอำนาจท้องถิ่นขึ้นมาดำรงตำแหน่งรักษาการหัวหน้ากลุ่มอำนาจท้องถิ่นแทน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มอำนาจท้องถิ่นนี้มิได้ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ยังคงมีความสนิท ใจไว้นือเชื่อใจกันอยู่เหมือนเคย เป้าหมายในการดำเนินกิจการของกลุ่มก็ยังคงเหมือนเดิม และเสถียรภาพของกลุ่มก็มีจุดยืนเดิม เป้าหมายในอนาคตก็ขึ้นอยู่กับหัวหน้ากลุ่มคนใหม่

3. ปัจจัยทางการเงิน

ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มต้องลดลง ทั้งนี้มาจากปัจจัยทั้งภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกคือ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และการเข้ามาของทุนระดับชาติและทุนข้ามชาติ เช่น ห้างเซนทรัล, ห้างโรบินสัน, ห้างคาร์ฟู, ห้างโลตัส, ห้างเม็คโคร และห้างบิ๊กซี ปัจจัยภายในคือ เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจการของกลุ่มอำนาจท้องถิ่นมาจากกลุ่มตันตรานนท์แต่เพียงกลุ่มเดียว ทำให้การดำเนินงานทางการเมืองค่อนข้างตึงเครียด ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

2. คุณมานิตย์ ชันธสีมา เลขาธิการกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

รายละเอียดสัมภาษณ์ สรุปรประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นเรื่องการก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

1. ประเด็นการกำเนิดของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

ในระยะแรกของการกำเนิดกลุ่มอำนาจท้องถิ่น ส่วนหนึ่งเกิดจากท่านเจ้าคุณมหากมล เจ้าอาวาสวัดสันป่าข่อย และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มอำนาจท้องถิ่นก็มีท่านเจ้าคุณมหากมลเป็นที่ปรึกษา และที่สำคัญคือ กลุ่มนพล กลุ่มจัดตั้งทางการเมืองในเหตุการณ์สมัยของ 14 ต.ค. 2516 และ 6 ต.ค. 2519 วัตถุประสงค์ของกลุ่มนพลคือการขัดขวางต่อต้านขบวนการนักศึกษาที่เรียกร้องประชาธิปไตย ซึ่งอำนาจท้องถิ่นก็เป็นส่วนหนึ่งของนพล เป็นกลุ่มขวาจัด เข้ามาสู่การเมืองโดยเน้นการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ท่านเจ้าคุณมหากมลก็มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนหนึ่ง ในอดีตนพลทำงานเพื่อชาติ ศาสนา ในวันสำคัญต่าง ๆ ก็จะมีการรวมตัวเพื่อแสดงพลังต่าง ๆ ทำงานเพื่อสังคม แต่เมื่อไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

ท่านเจ้าคุณมหามงคลภิรมย์ให้ก่อตั้งกลุ่มทางการเมืองท้องถิ่นขึ้น ในอดีตการรวมตัวของกลุ่มอำนาจนั้น หนีไม่พ้นว่าเหนียวแน่นมาก (ปี 2528 – 2538) เพราะรวมตัวกันแบบพี่-น้อง

2. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจนั้นหมากับกลุ่มพลังมวลชน

อำนาจนั้นหมาก่อเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกแบบเป็นพี่เป็นน้อง และต่างก็เป็นอาสาสมัครจากกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ เช่น คุณวรกร ตันตราพันธ์ คุณวาทย์ วัฒนสันติ เป็นอาสาสมัครของกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) คุณมานิตย์ ชันธสีมา คุณสมบุญ ก้นทป เป็นสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้มีกลุ่มลูกเสือชาวบ้านที่มีคุณสัญญา โสธาทิ เป็นสมาชิกร่วมอยู่ด้วย การรวมตัวในตอนแรกก็เพื่อทำงานเพื่อสังคม แต่ก็เกิดปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น จึงจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้น ตั้งชื่อว่า กลุ่มอำนาจนั้นหม่า ในระยะแรกไม่ได้รวมตัวเพื่อการเมืองโดยตรง

3. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจนั้นหมากับกลุ่มทุนท้องถิ่น

อำนาจนั้นหม่าได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มตันตราพันธ์ ของคุณธวัช ตันตราพันธ์ และคุณวรกร ตันตราพันธ์ แต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ตระกูลอื่นอย่าง โสธาทิ ชูติมา – นิมมานเหมินท์ ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มอำนาจนั้นหม่าแต่อย่างใด ในอดีตคุณธวัช ตันตราพันธ์ ถือเป็นคนสำคัญที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่มอำนาจนั้นหม่า เพราะในขณะนั้น คุณธวัช ตันตราพันธ์ เป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือจากสังคมเป็นอย่างมาก จึงทำให้กลุ่มอำนาจนั้นหม่าได้รับการสนับสนุนจากสังคมตามไปด้วย

4. ประเด็นในเรื่องโครงสร้างของกลุ่มอำนาจนั้นหม่า

ในอดีตโครงสร้างกลุ่มอำนาจนั้นหม่า เน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่คุณธวัช ตันตราพันธ์แต่เพียงผู้เดียว ในระยะหลังจากที่คุณธวัช ตันตราพันธ์วางมือทางการเมือง ก็ให้คุณวรกร ตันตราพันธ์ เข้ามาบริหารงานทางการเมืองต่อ ก็ได้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารงานมากขึ้น แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การตัดสินใจของหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นหม่าแต่เพียงผู้เดียว

ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอำนาจนั้นหม่า

1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

2. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอำนาจนั้นหม่ากับชุมชน

เป็นความสัมพันธ์กันเฉพาะแขวง เช่น แขวงเมืองรายก็ยังคงมีความสัมพันธ์กันคืออยู่ แต่ในแขวงอื่นที่ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์ในนามของกลุ่ม แต่จะเป็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัวตามโอกาสที่มี แสดงถึงการลดบทบาทของกลุ่มอำนาจนั้นหม่าลงไป เพราะความสำคัญของกลุ่มตกไปอยู่ที่สมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านความสัมพันธ์ของ

ชุมชนต่อกลุ่มอำนาจนั้นทมิจะเป็นไปโดยที่กลุ่มอำนาจนั้นทมิจะต้องเป็นผู้ให้ผลประโยชน์ตามที่ชุมชนต้องการเสียก่อน ชุมชนจึงจะออกมาให้การสนับสนุน โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้ง หลังจากนั้นก็จะไม่เห็นอย่างเด่นชัดนัก จะไม่มีชุมชนใดเลยที่จะออกมาประกาศว่าจะให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่จะเป็นการให้การสนับสนุนกับกลุ่มการเมืองทุก ๆ กลุ่มที่นำผลประโยชน์มาให้แก่ชุมชน

- 3.การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนาจนั้นทมิ
- 4.การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์
- 5.ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนั้นทมิ
- 6.ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน
- 7.หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นทมิ
- 8.หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอำนาจนั้นทมิ

- 1.การแพ้การเลือกตั้ง
- 2.การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม

ยังไม่เป็นปัญหาอย่างชัดเจนมากนัก เพราะตั้งแต่มีการเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นทมิจากคุณวรกร ตันตรานนท์ มาเป็นคุณสรารุณ แซ่เตียว ก็ยังไม่มีมีการดำเนินการทางการเมืองต่ออย่างใด จึงทำให้ยังไม่สามารถตัดสินได้ว่า การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มได้สร้างปัญหาทางการเมืองขึ้นแต่อย่างใด แต่ในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างสมาชิกด้วยกันเองแล้ว มีความแตกแยกเกิดขึ้น ที่เด่นชัดคือ คุณมานิตย์ ชันธสีมา กล่าวว่า “จะให้ผมกลับเข้าไปรวมตัวอีก คงยาก เพราะเรารู้อะไร ๆ กันแล้วก็ยากที่จะกลับไปรวมกันอีก คุณสรารุณ อาจรวบรวมนคนใหม่ ๆ ตั้งกลุ่มใหม่หรือบริหารกลุ่มเดิมไป ก็อาจเป็นไปได้ แต่จะให้กลับไปรวมกันอีกคงไม่ได้ เพราะยอมรับอะไรบางอย่างไม่ได้”

3.ปัจจัยทางการเงิน

3. คุณจรรุพรณ ผลโภค เลขานุการนายวรกร ตันตรานนท์

รายละเอียดสัมภาษณ์ สรุปประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นเรื่องการก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอำนาจนั้นทมิ

1. ประเด็นการกำเนิดของกลุ่มอำนาจนั้นทมิ

อานันทภูมิก่อกำเนิดจากพระมหากมล เป็นกลุ่มชาวจิต จัดตั้งเพื่อขัดขวางต่อต้านขบวนการนักศึกษา ในสมัยนั้น กลุ่มนพพล เป็นกลุ่มคนที่มีจิตใจฝักใฝ่ทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง และต้องการจะพัฒนาท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากพระ

2. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอานันทภูมิกับกลุ่มพลังมวลชน

ในอดีตกลุ่มอานันทภูมิ แสดงบทบาทออกมาในรูปของกลุ่มจัดตั้งทางการเมืองอย่าง “นพพล” ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกลุ่มมวลชนจัดตั้งต่าง ๆ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มหนุ่มสาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยที่กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กำเนิดจากแนวคิดทางทหารที่กลัวภัยจากระบบคอมมิวนิสต์

3. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอานันทภูมิกับกลุ่มทุนท้องถิ่น

อานันทภูมิได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มต้นตอวานท์ ของคุณธวัช ต้นตอวานท์ และคุณวรกร ต้นตอวานท์ แต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ตระกูลอื่นอย่าง โอสถาพันธ์ ชูติมา – นิมมานเหมินท์ ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มอานันทภูมิแต่อย่างใด

4. ประเด็นในเรื่องโครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิ

ในอดีตกลุ่มอานันทภูมินั้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หัวหน้ากลุ่ม ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มรวมตัวกันเหนียวแน่นอย่างไม่เป็นทางการ เพราะเน้นระบบอาวุโส ระบบอุปถัมภ์ การเป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติ เป็นคนเก่าแก่ เป็นคนที่นับถือในสังคม

รูปแบบของโครงสร้างในอดีตไม่ชัดเจนเหมือนในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน คือ กำหนดตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ ให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารของกลุ่มอานันทภูมิหลังจากที่แพ้การเลือกตั้งมาในปี 2538 กล่าวคือ เกิดการปรับปรุงในเรื่องของการกระจายฐานสมาชิกไปยังประชาชนในชุมชน เช่น ในพื้นที่ 1 แขวง สมาชิกคนที่ 1 หาสมาชิกมา 20 คน คนที่ 2 ก็หาสมาชิกมาอีก 20 คน คนต่อ ๆ ไปก็ทำเช่นเดียวกัน แต่เกิดข้อจำกัดขึ้นคือ ทำได้เฉพาะพื้นที่ที่เป็นชุมชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นคนชนชั้นกรรมกร เป็นคนกลุ่มเล็ก ขาดการเข้าถึงคนชนชั้นกลาง และชนชั้นกลางเองก็ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เกิดปัญหาการซื้อเสียง ทำให้ในปี 2538 กลุ่มอานันทภูมิไม่ได้รับการเลือกตั้งเลย เพราะเกิดปัญหาในเรื่องของปัญหาขยะ กระแสเบื่อ การซื้อเสียง การคอร์รัปชั่นของข้าราชการประจำ ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้บริหารงานเทศบาลในขณะนั้นเสื่อม จุดเสื่อมของอานันทภูมิในขณะนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอกภายในคือโครงสร้าง ภายนอกคือ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในปีการเลือกตั้ง 2542 ที่ได้รับการเลือกตั้งมา 6 คนก็เพราะมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารนั่นเอง

ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอานันท์ภูมิ

1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม
2. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอานันท์ภูมิกับชุมชน
3. การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอานันท์ภูมิ
4. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์
5. ผลประโยชน์ของกลุ่มอานันท์ภูมิ
6. ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน
7. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอานันท์ภูมิ

มีการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองโดยมีคณะกรรมการคัดสรร มีการจัดสรรตำแหน่งตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล แต่ก็เกิดความไม่พอใจ เกิดการตีรวน ขาดความจริงใจ ขาดวุฒิภาวะ คาดหวังในตนเองสูงเกินไป คิดว่าตนเองต้องสำคัญที่สุดเสมอ เมื่อผิดหวังก็สร้างปัญหาพูดจาไร้สาระ เกิดความแตกแยกภายใน ทั้งนี้เพราะหัวหน้ากลุ่มมีทัศนคติมองโลกในแง่ดี ไม่ยอมตัดปัญหาที่เกิดขึ้น ก็เลยเกิดปัญหาในทางการบริหาร

8. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอานันท์ภูมิ

1. การแพ้การเลือกตั้ง
2. การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม

เกิดการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มอานันท์ภูมิ เมื่อเปลี่ยนมาแล้วประมาณ 1 ปี ก็ยังไม่มี การดำเนินการทางการเมืองแต่อย่างใด เกิดความแตกแยกของสมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะในแขวงเมือง ราย แขวงที่เป็นฐานเสียงของกลุ่มอานันท์ภูมิ

3. ปัจจัยทางการเงิน

อานันท์ภูมิไม่ต้องการให้กลุ่มธุรกิจใด ๆ เข้ามาให้การสนับสนุน เพราะในภายหลังกจะต้องมีการตอบแทนซึ่งกันและกัน อานันท์ภูมิถือคติว่า “อานันท์ภูมิไม่ต้องการให้ใครมาเป็นผู้สนับสนุน” ซึ่งก็ถือเป็นทั้งจุดเด่นและจุดด้อย จุดเด่นคือ ความเป็นเอกภาพในการบริหาร จุดด้อยคือ ขาดกำลังขับเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

4. ดร.พงษ์ สุภาวสิทธิ์ อดีตประธานสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัดกลุ่มอานันท์ภูมิ
รายละเอียดสัมภาษณ์ สรุปประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นเรื่องการก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอานันท์ภูมิ

1. ประเด็นการกำเนิดของกลุ่มอานันท์ภูมิ

2. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิกับกลุ่มพลังมวลชน
3. ประเด็นในเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิกับกลุ่มทุนท้องถิ่น
4. ประเด็นในเรื่องโครงสร้างของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

ในอดีต เน้นโครงสร้างการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หัวหน้ากลุ่มแบบเบ็ดเสร็จ คือ รวมอำนาจไว้ที่ นายธวัช ตันตรานนท์ และในภายหลังได้รวมอำนาจไว้ที่นายวรกร ตันตรานนท์ บุตรชายของนายธวัช ตันตรานนท์

โครงสร้างในอดีต รวมถึงปัจจุบัน เป็นแบบไม่เป็นทางการ ถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโครงสร้างให้เป็นทางการ แต่ลักษณะการปฏิบัติงาน การดำเนินการของกลุ่ม ยังคงเน้นการสั่งการจากหัวหน้ากลุ่มเป็นสำคัญ

ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

1. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ซึ่งเมื่อกลุ่มอำนาจนั้นทงมิกได้การนำของนายวรกร ตันตรานนท์ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นไปด้วยดี มีการอุปถัมภ์จากนายวรกร ตันตรานนท์ ไปยังสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างดี แต่เมื่อนายวรกร ตันตรานนท์ ลาออกจากหัวหน้ากลุ่มอำนาจนั้นทงมิก ก็ถือได้ว่าเป็นการยุติบทบาทการอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่มตามไปด้วย

2. ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิกับชุมชน

เป็นความสัมพันธ์โดยส่วนตัวมากกว่าที่จะเป็นในนามของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

3. การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

4. การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

5. ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

6. ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

7. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

8. หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ผู้สนับสนุน โดยเน้นการให้การช่วยเหลือแก่ชุมชนที่เป็นฐานคะแนน โดยการตอบสนองตามข้อเรียกร้องจากชุมชน เช่น ความต้องการถนน ไฟฟ้า น้ำประปา รวมถึงการได้รับเงินบริจาคจากกลุ่มอำนาจนั้นทงมิกด้วย เช่น การบริจาคช่วยเหลือชุมชน ชุมชนละ 10,000 บาท เป็นต้น

ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอำนาจนั้นทงมิก

1. การแพ้การเลือกตั้ง

เพราะการขาดความพร้อมในการเตรียมกลยุทธ์ในการเลือกตั้ง รวมถึงขาดการประเมินกำลังของคู่ต่อสู้ ทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะการหลงอำนาจหลังจากที่ได้บริหารงานเทศบาลมานานกว่า 10 ปี (พ.ศ. 2528 – 2538) ทำให้เกิดความคิดที่ว่า ยังไง ๆ ก็ได้รับการเลือกตั้ง แต่ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า อานันท์ภูมิ แพ้การเลือกตั้งทั้ง 2 ครั้ง (พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2542)

2. การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม

เป็นการลาออกด้วยความน้อยใจที่เลขาธิการคนสนิท อย่างนายเสวก กิตติกุล และสมาชิกกลุ่มบางคนที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลสังกัดกลุ่มอานันท์ภูมิ ได้แปรพักตร์ไปอยู่กลุ่มการเมืองคู่แข่ง ทั้งนี้ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันท์ภูมิได้มีการนำไปฝากไว้กับนายสราวุธ แซ่เตียว ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ “ไทยนิวส์” ซึ่งการฝากตำแหน่งครั้งนี้ นายวรกร ตันตรานนท์ สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันท์ภูมิได้อีกเมื่อไรก็ได้

3. ปัจจัยทางการเงิน

ถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะการเมืองในแทบทุกระดับต้องใช้จ่ายเงินในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นดำเนินการทางการเมือง การบริหารงาน หรือแม้กระทั่งการซื้อเสียงจากประชาชน เมื่ออานันท์ภูมิที่อยู่ภายใต้เงินทุนของตันตรานนท์เพียงตระกูลเดียวได้หมดเงินลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ก็ไม่สามารถดำเนินการทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง กอปรกับกลุ่มการเมืองคู่แข่งมีเงินทุนในการดำเนินการต่าง ๆ มากมาย รวมถึงมีกลยุทธ์ และวิธีการที่เตรียมมาอย่างดีแล้ว อานันท์ภูมิก็ไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในระบบการเมืองท้องถิ่น

6.3 สรุปโดยภาพรวม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยตรงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอานันท์ภูมิ ในประเด็นหลัก 3 ประเด็น มีดังนี้

1. ประเด็นเรื่อง การก่อกำเนิด องค์ประกอบและโครงสร้างของกลุ่มอานันท์ภูมิ

ประเด็นที่ 1 การกำเนิดของกลุ่มอานันท์ภูมิ

อานันท์ภูมิกำเนิดมาจากกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่และการชักนำของพระมหากมล เจ้าอาวาสวัดสันป่าข่อย กลุ่มมวลชนต่าง ๆ ก็มี เช่น กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพัฒนาป้องกันตนเอง (รส.พป.), กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.), กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มนวล ที่เป็นกลุ่มจัดตั้งจากรัฐบาลในขณะนั้น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 เป้าหมายในระยะแรกที่จัดตั้งกลุ่มอานันท์ภูมิก็เพื่อที่จะเข้ามาพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้ดีขึ้น เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยทั้งภาครัฐและราชการในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม พระมหากมลจึงริเริ่มให้ตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้น เพื่อความ

สะดวกและได้รับการร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม มิได้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นพรรคการเมืองแต่อย่างใด

ประเด็นที่ 2 ความสัมพันธ์ของกลุ่มอานันทภูมิกับกลุ่มพลังมวลชน

ลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มอานันทภูมิกับกลุ่มพลังมวลชน เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการรวมตัวแบบพี่-น้อง ของผู้นำกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น คุณวรกร ตันตรานนท์ คุณวาทย์ วิบูลสันติ เป็นอาสาสมัครของกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) คุณมานิตย์ ชันธิสีมา คุณสมบุญ กันทปา เป็นสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้มีกลุ่มลูกเสือชาวบ้านที่มีคุณสัญชัย โอสธพันธ์ เป็นสมาชิกร่วมอยู่ด้วย

ประเด็นที่ 3 ความสัมพันธ์ของกลุ่มอานันทภูมิกับกลุ่มทุนท้องถิ่น

อานันทภูมิได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มตันตรานนท์ ของคุณธวัช ตันตรานนท์ และคุณวรกร ตันตรานนท์ แต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ตระกูลอื่นอย่าง โอสธพันธ์ ชูติมา – นิมมานเหมินท์ ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มอานันทภูมิแต่อย่างใด ในอดีตคุณธวัช ตันตรานนท์ ถือเป็นผู้คนสำคัญที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่มอานันทภูมิ เพราะในขณะนั้น คุณธวัช ตันตรานนท์ เป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือจากสังคมเป็นอย่างมาก จึงทำให้กลุ่มอานันทภูมิได้รับการสนับสนุนจากสังคมตามไปด้วย

ประเด็นที่ 4 โครงสร้างของกลุ่มอานันทภูมิ

ในอดีตโครงสร้างกลุ่มอานันทภูมิ เน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่คุณธวัช ตันตรานนท์แต่เพียงผู้เดียว ในระยะหลังจากที่คุณธวัช ตันตรานนท์วางมือทางการเมือง ก็ให้คุณวรกร ตันตรานนท์ เข้ามาบริหารงานทางการเมืองต่อ ก็ได้มีการกระจายอำนาจทางการเมืองบริหารงานมากขึ้น แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การตัดสินใจของหัวหน้ากลุ่มอานันทภูมิแต่เพียงผู้เดียว

รูปแบบของโครงสร้างในอดีตไม่ชัดเจนเหมือนในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน คือ กำหนดตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ ให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารของกลุ่มอานันทภูมิหลังจากที่แพ้การเลือกตั้งมาในปี 2538 และในปีการเลือกตั้ง 2542 ที่ได้รับการเลือกตั้งมา 6 คนนั้นก็เพราะมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารนั่นเอง

2. ประเด็นในเรื่องการคงอยู่ของกลุ่มอานันทภูมิ

ประเด็นที่ 1 ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

เป็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัว สัมพันธ์ทางเครือญาติ และทางธุรกิจ ซึ่งความสัมพันธ์นี้ไม่แตกต่างจากในอดีต เป็นความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ซึ่งเมื่อกลุ่มอำนาจนันทภูมิภายใต้การนำของนายวรกร ตันตราพันธ์ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นไปด้วยดี มีการอุปถัมภ์จากนายวรกร ตันตราพันธ์ ไปยังสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างดี แต่เมื่อนายวรกร ตันตราพันธ์ ลาออกจากหัวหน้ากลุ่มอำนาจนันทภูมิ ก็ถือได้ว่าเป็นการยุติบทบาทการอุปถัมภ์ของสมาชิกภายในกลุ่มตามไปด้วย

ประเด็นที่ 2 ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของกลุ่มอำนาจนันทภูมิกับชุมชน

เป็นความสัมพันธ์โดยส่วนตัวมากกว่าที่จะเป็นในนามของกลุ่มอำนาจนันทภูมิ เป็นความสัมพันธ์กันเฉพาะแขวง เช่น แขวงเมืองเวียงจันทน์ยังคงมีความสัมพันธ์กันดีอยู่ แต่ในแขวงอื่นที่ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์ในนามของกลุ่ม แต่จะเป็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัวตามโอกาสที่มี แสดงถึงการลดบทบาทของกลุ่มอำนาจนันทภูมิลงไป เพราะความสำคัญของกลุ่มตกไปอยู่ที่สมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านความสัมพันธ์ของชุมชนต่อกลุ่มอำนาจนันทภูมิจะเป็นไปโดยที่กลุ่มอำนาจนันทภูมิจะต้องเป็นผู้ให้ผลประโยชน์ตามที่ชุมชนต้องการเสียก่อน ชุมชนจึงจะออกมาให้การสนับสนุน โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้ง หลังจากนั้นก็จะไม่เห็นอย่างเด่นชัดนัก จะไม่มีชุมชนใดเลยที่จะออกมาประกาศว่าจะให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่จะเป็นการให้การสนับสนุนกับกลุ่มการเมืองทุก ๆ กลุ่มที่นำผลประโยชน์มาให้แก่ชุมชน

ประเด็นที่ 3 การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มอำนาจนันทภูมิ

เป็นการจัดสรรผลประโยชน์โดยการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง โดยมีคณะกรรมการพิจารณา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม ความสามารถของแต่ละบุคคล

ประเด็นที่ 4 การจัดสรรผลประโยชน์กับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

ประเด็นที่ 5 ผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจนันทภูมิ

ประเด็นที่ 6 ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

ประเด็นที่ 7 หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนันทภูมิ

มีการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองโดยมีคณะกรรมการคัดสรร มีการจัดสรรตำแหน่งตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล แต่ก็เกิดความไม่พอใจ เกิดการตีรวน ขาดความจริงจัง ขาดวุฒิภาวะ คาดหวังในตนเองสูงเกินไป คิดว่าตนเองต้องสำคัญที่สุดเสมอ เมื่อผิดหวังก็สร้างปัญหา

พูดจาไร้สาระ เกิดความแตกแยกภายใน ทั้งนี้เพราะหัวหน้ากลุ่มมีทัศนคติมองโลกในแง่ดี ไม่ยอม
ตัดปัญหาที่เกิดขึ้น ก็เลยเกิดปัญหาในทางการบริหาร

ประเด็นที่ 8 หัวหน้ากลุ่มกับการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สนับสนุน

มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ผู้สนับสนุน โดยเน้นการให้การช่วยเหลือแก่ชุมชนที่เป็น
ฐานคะแนน โดยการตอบสนองตามข้อเรียกร้องจากชุมชน เช่น ความต้องการถนน ไฟฟ้า น้ำ
ประปา รวมถึงการได้รับเงินบริจาคจากกลุ่มอานันทภูมิด้วย เช่น การบริจาคช่วยเหลือชุมชน ชุม
ชนละ 10,000 บาท เป็นต้น

3. ประเด็นการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มอานันทภูมิ

ประเด็นที่ 1 การแพ้การเลือกตั้ง

เพราะการขาดความพร้อมในการเตรียมกลยุทธ์ในการเลือกตั้ง รวมถึงขาดการประเมิน
กำลังของคู่ต่อสู้ ทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะการหลงอำนาจหลังจากที่ได้บริหารงานเทศบาลมานานกว่า 10
ปี (พ.ศ. 2528 – 2538) ทำให้เกิดความคิดที่ว่า ยังไง ๆ ก็ได้รับการเลือกตั้ง แต่ผลการเลือกตั้ง
ปรากฏว่า อานันทภูมิ แพ้การเลือกตั้งทั้ง 2 ครั้ง (พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2542)

ประเด็นที่ 2 การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม

เป็นการลาออกด้วยความน้อยใจที่เลขาธิการคนสนิท อย่างนายเสวก กิตติกุล และ
สมาชิกกลุ่มบางคนที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลสังกัดกลุ่มอานันทภูมิ ได้แปรพักตร์ไปอยู่กลุ่มการ
เมืองคู่แข่ง ทั้งนี้ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันทภูมิได้มีการนำไปฝากไว้กับนายสรารุณ แซ่เตี๋ย ผู้
อำนวยการหนังสือพิมพ์ “ไทยนิวส์” ซึ่งการฝากตำแหน่งครั้งนี้ นายวรกร ตันตรานนท์ สามารถ
กลับมาดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันทภูมิได้อีกเมื่อไรก็ได้

เกิดการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มอานันทภูมิ เมื่อเปลี่ยนมาแล้วประมาณ 1 ปี ก็ยังไม่มี
การดำเนินการทางการเมืองแต่อย่างใด เกิดความแตกแยกของสมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะในแขวงเมือง
ราย แขวงที่เป็นฐานเสียงของกลุ่มอานันทภูมิ

ยังไม่เป็นปัญหาอย่างชัดเจนมากนัก เพราะตั้งแต่มีการเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่มอานันทภูมิจาก
คุณวรกร ตันตรานนท์ มาเป็นคุณสรารุณ แซ่เตี๋ย ก็ยังไม่มีมีการดำเนินการทางการเมืองแต่อย่าง
ใด จึงทำให้ยังไม่สามารถตัดสินได้ว่า การเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มได้สร้างปัญหาทางการบริหาร
ขึ้นแต่อย่างใด แต่ในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างสมาชิกด้วยกันเองแล้ว มีความแตกแยก
เกิดขึ้น ที่เด่นชัดคือ คุณมานิตย์ ขันธ์สีมา กล่าวว่า “จะให้ผมกลับไปรวมตัวอีก คงยาก

เพราะเรารู้อะไร ๆ กันแล้วก็ยากที่จะกลับไปรวมกันอีก คุณสราวุธ อาจารย์รวบรวมคนใหม่ ๆ ตั้งกลุ่มใหม่หรือบริหารกลุ่มเดิมไป ก็อาจเป็นไปได้ แต่จะให้กลับไปรวมกันอีกคงไม่ได้ เพราะยอมรับอะไรบางอย่างไม่ได้”

เป็นผลมาจากการแพ้การเลือกตั้ง 2 สมัยติดต่อกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มโดยที่นายวรกร ตันตรานนท์ ได้วางมือทางการเมืองแล้วให้นายสราวุธ แซ่เตี่ยว รองเลขาธิการกลุ่มอานันท์ทงมีขึ้นมาดำรงตำแหน่งรักษาการหัวหน้ากลุ่มอานันท์ทงมีแทน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่มอานันท์ทงมีนี้ได้ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ยังคงมีความสนิท ไว้เนื้อเชื่อใจกันอยู่เหมือนเคย เป้าหมายในการดำเนินกิจการของกลุ่มก็ยังคงเหมือนเดิม และเสถียรภาพของกลุ่มก็มีจุดยืนเดิม เป้าหมายในอนาคตก็ขึ้นอยู่กับหัวหน้ากลุ่มคนใหม่

ประเด็น 3 ปัจจัยทางการเงิน

อานันท์ทงมีไม่ต้องการให้กลุ่มธุรกิจใด ๆ เข้ามาให้การสนับสนุน เพราะในภายหลังจะต้องมีการตอบแทนซึ่งกันและกัน อานันท์ทงมีถือคติว่า “อานันท์ทงมีไม่ต้องการให้ใครมาเป็นผู้สนับสนุน” ซึ่งก็ถือเป็นทั้งจุดเด่นและจุดด้อย จุดเด่นคือ ความเป็นเอกภาพในการบริหาร จุดด้อยคือ ขาดกำลังขับเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะการเมืองในแทบทุกระดับต้องใช้เงินในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นดำเนินการทางการเมือง การบริหารงาน หรือแม้กระทั่งการซื้อเสียงจากประชาชน เมื่ออานันท์ทงมีที่อยู่ภายใต้เงินทุนของตันตรานนท์เพียงตระกูลเดียวได้หมดเงินลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ก็ไม่สามารถดำเนินการทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง กอปรกับกลุ่มการเมืองคู่แข่งมีเงินทุนในการดำเนินการต่าง ๆ มากมาย รวมถึงมีกลยุทธ์ และวิธีการที่เตรียมมาอย่างดีแล้ว อานันท์ทงมีก็ไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในระบบการเมืองท้องถิ่น

6.4 การพิสูจน์สมมุติฐานในงานวิจัย

งานวิจัย “พัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มการเมือง “อานันท์ทงมี” ในเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานไว้ 2 ข้อคือ

1. การก่อกำเนิด การรวมตัว และคงอยู่ ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นกับปัจจัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในระบบสังคมไทย

2. การก่อกำเนิด การรวมตัว และคงอยู่ ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

เมื่อได้นำข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น “อานันท์ภูมิ” สามารถพิสูจน์สมมุติฐาน ได้ดังนี้

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อที่ 1

สมมุติฐานข้อที่ 1 การก่อกำเนิด คงอยู่ พัฒนาการและการรวมตัวของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นกับปัจจัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในระบบสังคมไทย จากผลการศึกษาข้อมูลที่ได้มา พบว่า

ประเด็นที่ 1 การก่อกำเนิด และการรวมตัวของกลุ่มอานันท์ภูมิ

กลุ่มอานันท์ภูมิก่อกำเนิดจากการรวมตัวของบุคคลชั้นนำในสังคม ทำงานร่วมกันทางสังคม จากนั้นก็ชักชวนบุคคลที่รู้จักเข้ามารวมกลุ่ม ทำงานเพื่อสังคมร่วมกัน โดยรวมตัวกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก

การก่อกำเนิดของกลุ่มอานันท์ภูมิ ได้รับอิทธิพลมาจากบุคคลสำคัญในสังคมขณะนั้น คือ พระมหากมด เจ้าอาวาสวัดสันป่าข่อย กับนายธวัช ตันตรานนท์ เจ้าของธุรกิจห้างสรรพสินค้าชื่อดัง บุคคลทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก คือ พระมหากมด ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสันป่าข่อย และนายธวัช ตันตรานนท์ ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน วัดสันป่าข่อย บุคคลทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากทั้ง 2 ทำงานร่วมกันในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 โดยที่พระมหากมดเป็นพระภิกษุสายเดียว กับพระกิตติวุฒโฑ พระคนสนิทของจอมพลถนอม กิตติขจร พระมหากมดได้ดำเนินการทางการเมืองโดยต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งในขณะนั้นนายธวัช ตันตรานนท์ ได้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มลูกเสือชาวบ้านวัดสันป่าข่อย บุคคลทั้ง 2 จึงได้ทำงานร่วมกันในการต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้บุคคลทั้ง 2 มีความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน เมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองสงบลง ก็ได้ทำงานร่วมกันทางสังคม ในอันที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญยิ่งขึ้น แต่การทำงานในสังคมไม่ราบรื่น พระมหากมดจึงริเริ่มให้จัดตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้น เพื่อเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งในขณะนั้นได้ถูกกลุ่มอำนาจเดิมบริหารมากกว่า 20 ปี ทั้งนี้เป็นการเสนอแนวทางใหม่ให้แก่สังคมและเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในอันที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยเชิญนายธวัช ตันตรานนท์มาเป็นประธานกลุ่มการเมือง

เมือง ซึ่งลักษณะการกำเนิดของกลุ่มอาชญากรรมนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีในเชิงอุปถัมภ์ของบุคคลทั้งสองนั่นเอง

ประเด็นที่ 2 การคงอยู่ของกลุ่มอาชญากรรม

แม้ว่าในปัจจุบัน กลุ่มอาชญากรรมจะมีได้เป็นฝ่ายบริหารในเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่ก็ยังคงมีบทบาทในเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงนับได้ว่า กลุ่มอาชญากรรมยังคงดำรงอยู่ในระบบการเมืองท้องถิ่นเชียงใหม่

การคงอยู่ของกลุ่มอาชญากรรมนี้ เกิดขึ้นได้เพราะลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นแกนนำกลุ่ม ที่เห็นอย่างเด่นชัดคือ นายวรกร ตันตรานนท์ และนายสัญญา โสธำพันธ์ บุคคลทั้ง 2 เป็นแกนนำในการก่อตั้งกลุ่ม เป็นญาติ และยังทำงานร่วมกันทางสังคมและทางการเมือง กล่าวคือ นายวรกร ตันตรานนท์ ทำงานทางสังคมผ่านกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มราษฎรอาสาพัฒนาป้องกัน กลุ่มยุวมลคม กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มนพพล ส่วนนายสัญญา โสธำพันธ์ ทำงานทางสังคมผ่าน กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งกลุ่มทางสังคมดังกล่าว มีความสัมพันธ์กันผ่านตัวบุคคลที่เป็นประธานกลุ่มมาก่อน ทางด้านการเมือง นายวรกร ตันตรานนท์ และนายสัญญา โสธำพันธ์ ทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2528 – 2538 โดยที่นายวรกร ตันตรานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี นายสัญญาก็จะดำรงตำแหน่งเป็นเทศมนตรี หรือแม้จะทำหน้าที่ฝ่ายค้านในสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ก็ตาม

การคงอยู่ของกลุ่มอาชญากรรม สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของกลุ่มอาชญากรรมที่ยังคงมีกลุ่มพลังทางสังคมให้การสนับสนุน เช่น กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ที่มีนายมานิตย์ ชันธสีมา ดำรงตำแหน่งเลขาธิการกลุ่มอาชญากรรม และดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์กลุ่มหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นกรรมการกลุ่มลูกเสือชาวบ้านอีกด้วย หรือแม้แต่กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ และกลุ่มราษฎรอาสาพัฒนาป้องกัน ที่เคยมีนายวรกร ตันตรานนท์ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มนั่นเอง ทั้งนี้รวมถึงชุมชนย่อยที่ยังคงให้การสนับสนุนกลุ่มอาชญากรรม อย่างชุมชนในพื้นที่แขวงเม้งราย พิจารณาจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา กลุ่มอาชญากรรมที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่แขวงนี้ จะได้รับเลือกแบบยกทีม 6 คน แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มอาชญากรรมกับประชาชนในพื้นที่นี้ ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่กลุ่มอาชญากรรมที่เป็นฝ่ายบริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ ชุมชนในพื้นที่แขวงเม้งรายนี้จะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามไปด้วย เป็นลักษณะของการต่างตอบแทนที่กลุ่มอาชญากรรม (ผู้

อุปถัมภ์) ให้ประโยชน์แก่ชุมชน (ผู้รับอุปถัมภ์) แล้วชุมชนก็จะตอบแทนกลับมาด้วยความช่วยเหลือ ความจงรักภักดี รวมถึงการให้การสนับสนุนในทางการเมืองด้วย

การคงอยู่ของกลุ่มอำนาจนั้นทงภูมิ เกิดขึ้นจากโครงสร้างของกลุ่มที่เน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หัวหน้ากลุ่มแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งหัวหน้ากลุ่มจะให้การสนับสนุนกลุ่มทั้งในด้านการงานและทางการเงินแก่สมาชิกกลุ่ม ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นไปแบบไม่เท่าเทียมกัน โดยหัวหน้ากลุ่มจะมีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และทางการเมืองที่สูงกว่าสมาชิกภายในกลุ่ม อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ของหัวหน้ากลุ่มกับสมาชิกกลุ่มจะอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และความสัมพันธ์ทางเครือญาติ กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่แน่นแฟ้นกับหัวหน้ากลุ่มก็มักจะได้รับหน้าที่และบทบาททางการเมืองที่สำคัญ ๆ อยู่เสมอ เช่น นายสัญญา โสธาทิน, นายวาทย์ วัฒนสันติ, นายเสวก กิตติกุล, นายประเสริฐ ธนาฤทธิ์ และนายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี เป็นต้น ส่วนสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ห่างออกไป ก็จะได้รับความสำคัญลดลงไปตามลำดับ

สรุปผล

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อที่ 1 การก่อกำเนิด การรวมตัวและการคงอยู่ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ขึ้นกับปัจจัยความสัมพันธ์อุปถัมภ์ในระบบสังคมไทย

ในการวิจัยสรุปคำตอบได้ว่า เป็นจริงและสอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อที่ 2

สมมุติฐานข้อที่ 2 การก่อกำเนิด การรวมตัวและการคงอยู่ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า

ประเด็นที่ 1 การก่อกำเนิดและการรวมตัวของกลุ่มอำนาจนั้นทงภูมิ

ผลประโยชน์ในที่นี้ หมายถึง ผลประโยชน์ทางการเมือง ที่บุคคล ๆ ใด เข้าไปมีบทบาททำหน้าที่เกี่ยวกับการเมือง โดยผ่านองค์กรการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาล ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการแบ่งเบาระบบของรัฐบาลกลาง และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือจากภาคีรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เจริญก้าวหน้าต่อไป รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น

การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มอำนาจนิยม เกิดจากการจัดสรรจากหัวหน้ากลุ่มแต่เพียงผู้เดียว ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ แต่สุดท้ายแล้ว การตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังคงอยู่ที่หัวหน้ากลุ่มนั่นเอง ซึ่งลักษณะนี้เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มอำนาจนิยม จะเป็นไปในรูปแบบของการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง พิจารณาจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในสมัยที่เป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่กับบุคคลที่เป็นแกนนำในการก่อตั้งกลุ่ม คือ ในปี 2528 และปี 2533 เมื่อนายวรกร ตันตรานนท์ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี บุคคลที่เป็นแกนนำของกลุ่มก็จะได้รับการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ เช่น นายวาทย์ วิบูลสันติ และนายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี เป็นต้น

การก่อกำเนิดและการรวมตัวของกลุ่มอำนาจนิยม มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในแบบของโครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบปิรามิดตามแนวคิดของ James C. Scott ที่มีผู้อุปถัมภ์เป็นจุดศูนย์กลางเพียงคนเดียว ให้การอุปถัมภ์แก่สมาชิกกลุ่ม (ผู้รับอุปถัมภ์) ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะมีบทบาท 2 อย่างทับซ้อนกัน คือ เป็นทั้งผู้รับการอุปถัมภ์จากหัวหน้ากลุ่ม และยังเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์แก่กลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชนในท้องถิ่น เมื่อกลุ่มผู้สนับสนุนและประชาชนได้รับประโยชน์ในด้านความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ก็จะตอบแทนกลุ่มด้วยการบริการในด้านต่าง ๆ ความจงรักภักดี และที่สำคัญคือ การให้การสนับสนุนทางการเมือง ดังนั้น เมื่อมีบุคคลใดที่มีความสามารถในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม การรวมตัวเป็นกลุ่มก็จะเกิดขึ้น ทั้งนี้การรวมตัวจะอยู่ภายใต้กรอบของระบบอุปถัมภ์ที่หัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดสรรประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด กระจายให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละบุคคลตามลำดับ การจัดสรรผลประโยชน์จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน เพราะเมื่อใดที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่สามารถจัดสรร แบ่งปัน และจัดสรรผลประโยชน์ที่มีอยู่ได้ การรวมตัวกันก็จะไม่เกิดขึ้น

ประเด็นที่ 2 การคงอยู่ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

กลุ่มอำนาจนิยมยังคงดำรงอยู่ในระบบการปกครองท้องถิ่นเชียงใหม่ได้ ก็เพราะความสามารถในการจัดสรรผลประโยชน์ของหัวหน้ากลุ่มให้แก่สมาชิกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นในขณะที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ หรือในขณะที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในขณะที่เป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น จะเกิดขึ้นในรูปแบบของการจัด

สรรผลประโยชน์ทางการเมือง โดยการจัดสรรให้บุคคลต่าง ๆ มีตำแหน่งทางการเมือง เช่น นายสัญญา โอสถาพันธ์, นายวาทย์ วิบูลสันติ, นายเสวก กิตติกุล และนายสมศักดิ์ บุญตระกูลพูนทวี บุคคลดังกล่าวล้วนแล้วแต่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ คือ ตำแหน่งเทศมนตรี นั่นเอง สำหรับบุคคลที่มีความสำคัญรองลงไป ก็จะได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญรองลงไป พิจารณาจากโครงสร้างการบริหารของกลุ่มอำนาจที่มีลักษณะสายบังคับบัญชาแนวดิ่ง มีตำแหน่งสูงสุดคือ ประธานอำนวยการ ตำแหน่งรองลงไป เช่น คณะผู้บริหาร, รองประธานฝ่ายบริหาร, รองประธานฝ่ายกิจกรรม, รองประธานฝ่ายนโยบาย เป็นต้น บุคคลที่มีความสำคัญรองลงไป ก็จะมีตำแหน่งทางโครงสร้างการบริหารของกลุ่มที่ลดระดับลงไปนั่นเอง

การคงอยู่ของกลุ่มอำนาจสามารถพิจารณาได้จากปัจจัย 3 ประการ คือ การเป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่, การดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอำนาจโดยนายวรกร ตันตรานนท์ และปัจจัยทางการเงินที่สนับสนุนกลุ่มอำนาจโดยตระกูลตันตรานนท์ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ได้ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มอำนาจ กล่าวคือ

1. การเป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่โดยกลุ่มอำนาจ เมื่ออำนาจสามารถได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่ายบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ จะเกิดการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกกลุ่ม โดยการจัดสรรผลตำแหน่งทางการเมือง อันจะก่อให้เกิดความภูมิใจ เกียรติยศ ศักดิ์ศรี แก่สมาชิกผู้ที่ได้รับตำแหน่ง อันจะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความจงรักภักดี ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนกลุ่ม ทำให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่ได้ในรูปแบบการปกครองท้องถิ่นต่อไป

2. การดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอำนาจโดยนายวรกร ตันตรานนท์ มีผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มอำนาจเป็นอย่างมาก เพราะนายวรกร ตันตรานนท์ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม อีกทั้งยังเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของกลุ่มอำนาจ นับตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มมากกว่า 22 ปี ยังไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม ทำให้นายวรกร ตันตรานนท์ มีความสำคัญต่อกลุ่มเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม ล้วนแล้วแต่ได้รับความช่วยเหลือจากหัวหน้ากลุ่มนั่นเอง

3. ปัจจัยทางการเงินที่สนับสนุนโดยตระกูลตันตรานนท์ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มอำนาจดำรงอยู่ได้ในระบบการปกครองท้องถิ่น เพราะตระกูลตันตรานนท์เป็นตระกูลเก่าแก่ที่เข้ามาตั้งรกรากทางธุรกิจการค้าในเมืองเชียงใหม่มานานกว่า 40 ปี บุคคลที่ทำให้ตระกูลตันตรานนท์มีชื่อเสียงโด่งดัง ก็คือ นายธวัช ตันตรานนท์ บุคคลที่ให้การสนับสนุนปัจจัยทางการเงินแก่กลุ่มอำนาจมาโดยตลอด หลังจากการเสียชีวิตของนายธวัช ตันตรานนท์ บุคคลที่ให้การสนับสนุนปัจจัยทางการเงินแก่กลุ่มอำนาจ ก็คือ นายวรกร ตันตรานนท์ บุตร

ชายนายวัช ตันตรานนท์นั่นเอง ซึ่งนายวรกร ตันตรานนท์ ก็ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มอย่างดีเสมอมา ทั้งนี้ นายวรกร ตันตรานนท์ ยังได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอานันท์ภูมิ ทำให้นายวรกร ตันตรานนท์ มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนปัจจัยทางการเงิน แก่สมาชิกและกลุ่มอานันท์ภูมิเป็นอย่างมาก การจัดสรรผลประโยชน์ทั้งในด้านการเงินและในด้านการเมือง จึงเกิดขึ้น อันจะทำให้กลุ่มอานันท์ภูมียังคงดำรงอยู่ในระบบการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

สรุปผล

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อที่ 2 การก่อกำเนิด การรวมตัว และการคงอยู่ ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นกับการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ในการวิจัยสรุปคำตอบได้ว่า เป็นจริงและสอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้